

BES^eDA

E L E K T R O N S K A K N J I G A

Feri Lainšček

Mislíce

Deset pravljic

O M N I B U S

BES^eDA

Feri Lainšček

MISLICE

Deset pravljic

To izdajo pripravil

Franko Luin

franko@omnibus.se

---

*Pravljice so dobile nagrado
VEČERNICA za najboljše
mladinsko literarno delo v
letu 2001.*

ISBN 91-7301-161-4

---

beseda@omnibus.se

www.omnibus.se/beseda

VSEBINA

ZALIKA IN GUSTI	4
ZLATI KRALJEVIČ	9
IGNACIJA IN NJEN ANGEL	17
PASTIRSKA PIŠČALKA	24
LEPA ANGELIKA	33
TEREZINI BISERI	43
GOLOBARJEVA HČI	55
JERIČINI ČUDEŽI	66
KOVAČEVA HVALEŽNOST	75
RAZBOJNIKOVA USODA	79

ZALIKA IN GUSTI

Bilo je v davnih časih, ko so bile poti med reko Rabo in Muro poleti še prašne, jeseni blatne, pozimi pa komaj prehodne. Gospodje so po njih potovali s konji, kmetje s kravjimi vpregami, siromaki pa peš. Vsi pa so na njih srečevali goslarja Gustija in plesalko Zaliko, saj nista imela doma, zato sta bila zato ves čas na poti. Potovala sta od križišča do križišča, od vasi do vasi, od mesta do mesta, in prinašala med ljudi veselje. Ustavljala sta se na trgih in sploh vsepovsod, kjer so jima želeli prisluhniti. Prav od srca sta kdaj zaigrala in zaplesala tudi v samotni ravnici, kjer so se z njima poveselile le živali. Saj, vsak, ki je kdaj slišal in videl njuno umetnost, jima je želel znova prisluhniti.

Ljudje so imeli radi Gustijevo muziko, a še bolj jih zaslavljal Zalikin lahkonomi ples. Ko se mu je namreč vsa predala, je bila res videti, kot da ne bi bila od tega sveta. Njene bose noge so poskakovale kakor mladi zajčki v rosni travi, njeno telo se je zibalo kakor vrbje v pomladnem vetru in njen obraz je sijal kakor jutranje sonce nad ravnico. Bila je mlada in lepa, da ji ni bilo enake v deželi in njen srčni smeh je bil nalezljiv. Ko so ga že od

daleč slišali, so ljudje na poljih odložili motike. V gostilnah pa so še najbolj lačni pozabili na žlice. Zdelo se jim je, kot da se je v njeni bližini za hip ustavil čas, v srce pa je smuknilo nekaj lepega in ga pogrelo.

Naneslo je neko pomlad, da je šel kraljevič iz Blatograda k reki Rabi loviti postrvi. Njegova razkošna kočija se je ustavila na vogalu, kjer se je zbralo že veliko ljudi. Stali so v krogu in zrl v godca in plesalko, ki sta jih zabavala s svojo redko veščino. Kraljevsko spremstvo je premamila radovednost in mladi kraljevič, ki je slišal Zalikin zvonki smeh, je po dolgem času stopil med ljudi. Kakor začaran je zrl v njeno vitko telo in iskre iz njenih črnih oči so mu razvnele srce. Ne da bi se tega sploh zavedal, se je primikal vse bliže in bliže, dokler se naпослед ni dotaknil njenih vihrajóčih oblačil in jo ujel za dlan.

»Nikoli še nisem videl ničesar lepšega, kot je bil tvoj ples,« je dejal kraljevič, ko je Gusti odložil svoje gosli. »Nikoli še nisem slišal ničesar bolj veselega, kot je tvoj smeh,« je objel Zaliko, ki je presenečena zastala. »Zato ti zdaj ponujam svojo kraljevsko roko in ti tu pred vsemi objubljam, da ne bom nikoli snedel besede.«

»Še z ničemer nisem bila tako počaščena in ganjena,« je odvrnila Zalika in mu poljubila kraljevsko roko. »Tvojega snubljenja pa žal le ne morem sprejeti, saj je moje srce že oddano Gustiju. Le zaradi najine ljubezni je v

njem toliko sreče in veselja, da to lahko poklanjava tudi drugim.«

»Prelepa si in vse tvoje je preveč dragoceno, da bi lahko pripadalo potepuškem Goslarju,« se je namrščil kraljevič. »Le jaz ti lahko v tej deželi ponudim dom, ki bo vreden tvojega imena,« je bil prepričan. »Imela boš resnično vse, kar boš želela in vsi moji služabniki ti bodo dan in noč na razpolago.«

»Ničesar drugega si ne želim kot le ta ravninski veter v laseh in Gustijevo roko, ki me varno vodi po še tako zaraščenih poteh,« mu je dopovedovala Zalika. »Kdajkoli si boš to zaželel, rada prideva na dvor in se povese-liva s tabo, a zdaj me prosim pusti z njim, ki ga imam najraje,« ga je skušala prepričati.

A le kraljevičeva beseda je bila seveda tista, ki jo je bilo v deželi treba spoštovati. Zaliko so služabniki odvedli v pozlačeno kraljevsko kočijo, Gusti pa je ostal sam na prašni poti. Potoval je od križišča do križišča, od vasi do vasi, iz mesta v mesto, kakor je potoval vsa ta leta, le da je bila njegova pesem zdaj žalostna. Pel je o svoji brezmejni bolečini, da so poslušalcem prišle solze v oči, pa tudi pri srcu jih je stiskalo, a pomagati mu seveda ni mogel nihče.

In tako so tekla leta.

Zaliko so namazilili z dišečimi olji, jo odeli v svilena oblačila in jo okronali za kraljico. Sedem strežnic je dan

in noč skrbelo zanjo in sedem strežnikov ji je bilo ves čas na razpolago. Kraljevič je dal vsako jutro iz daljnih dežel pripeljati zanjo najboljšo jedačo in pijačo. Najboljši glasbeniki iz vse dežele so ji igrali budnice in najboljši plesalci so jo skušali zabavati ob večerih. Toda Zalika je ob tem le zapirala oči in se ves čas svojega bivanja na kraljevskem dvoru ni več niti nasmehnila. Tudi kraljevič, ki jo je imel iz vsega srca rad, in jo je na vse načine skušal osrečiti, je bil zaradi tega žalosten. Žalost se je naselila v Blatograd, da je še ni bilo take, saj se je niti stoletni starci niso spominjali in tudi njihovi dedje jim niso o njej pravili.

Tedaj sta šla kralj in kraljica neko nedeljo na trg na kravji semenj. Zanesla je prav po naključju tja pot tudi goslarja Gustija, ki je s svojo žalostjo obhodil že vso deželo. Ko je Zalika že od daleč zaslišala njegove gosli, je takoj prepoznala njih glas. Stopila je iz zlatih šolenčkov, stekla med ljudi in zaplesala na sredi trga, kot bi jo bil ponesel vrtinec. Njen srčni smeh se je razlegel naokoli, da so trgovci pozabili na kupčije in so kar raztresali denar. Kralja, ki je vse to videl in slišal, je stisnilo pri srcu in obšla ga je misel, ki se je ni mogel več otresti. Prišepnil je svojim služabnikom, naj poskrbijo, da popotni godec zvečer ne bo zapustil mesta. Nato sta se s kraljico vrnila na dvor.

Ponoči se je kralj skrivoma pritihotapil do Gustija, ki je spal v hlevu za furmansko gostilnico. Prosil ga je, ali lahko samo za en dan zamenjata svoji opravi. Želel se je namreč preobleči v potujočega goslarja, saj je upal, da bo tako lahko razveselil kraljico in privabil na njen obraz smeh, ki si ga je tako zelo želel. Gusti je kljub vsej svoji silni žalosti ostal dobrega srca in nesrečni kralj se mu je zasmilil, zato je sprejel ponudbo. Slekkel je svoja ponošena in razcapana oblačila in si nadel pozlačeno kraljevsko opravo. Kralj pa se je oblekel v njegove cape in si obesil gosli čez ramo.

Gustija, ki mu je kraljevska oprava nadvse pristajala, so stražarji pospremili na dvor in po dolgih letih je preživel noč z Zaliko. Ko pa je zjutraj pred grajska vrata prišel potujoči godec, v njem niso prepoznali preoblečenega kralja, zato so ga nagnali. Gusti je tako postal kralj. Na kraljičin obraz se je vrnil nasmeh, ki se mu nihče ni mogel upreti. Kralj pa je do konca življenja potoval od križišča do križišča, od vasi do vasi, od mesta do mesta in pripovedoval svojo čudno zgodbo, ki ji ni nikoli nihče verjel.

ZLATI KRALJEVIČ

Na bregu reke Rabe je v skromni hišici živel deklica, ki ji je bilo ime Ilonka. Njen oče je že zdavnaj odšel po svetu za kruhom in se ni nikoli več vrnil. Z materjo sta nabirali zdravilne zeli, jih sušili na podstrešju in prodajali na mestni tržnici. Tako ste se nekako preživljali in čez leto zmeraj prihranili dovolj denarja, da sta lahko preživeli zimo.

V hudih časih jima je priskočil na pomoč tudi Kalman. Bil je to fant, ki je živel v skromni hišici na desnem bregu reke Rabe in se preživljal z ribolovom. Prinašal jima je postrvi, ki jih je lovil v svoje iz vrbja spletene košare. Včasih, ob nedeljah, pa ju je pogostil celo s potočnimi raki, ki jih je imela Ilonka najraje.

Zgodilo se je potem, da je šlo deklica že ob svitu v poljano nabirat zeli in se ni vrnilo ob uri, ki ji je bila v navadi. Mati jo je iskala vse do poldneva in jo zaman klicala v širni ravnici. Nato so jo šli iskat tudi drugi. Obhodili so polja, prebredli močvirja in preiskali reko, a Ilonke ni bilo nikjer. Iskali so jo vso noč in še naslednji dan, a še zmeraj je bilo vse tako, kot bi se bila v zemljo ugrez-

nila. Nihče je ni več videl in nihče ni slišal ničesar, kar bi lahko njeno izginotje kakorkoli pojasnilo.

Kalman je taval po gostirjih in lazih še tretji dan, ko so vsi drugi že pomalem obupali. Z Ilonko sta ob reki skupaj preživela otroštvo in tudi še sedaj sta se rada videla. Vedel je, da ne bi nikoli odšla brez slovesa, zato je bil prepričan, da se ji je zgodilo nekaj hudega. Napotil se je po edini poti, ki je vodila proti mestu in se zaklel, da jo bo našel, pa četudi bo moral obhoditi vso deželo in nato celi svet.

Kmalu za prvo vasjo je naletel na Cigane, ki so zajemali prah s poti in ga presejali v posode, ki so jih tovorili na svojih majavih vozovih. Opravilo se mu je zdelo nadvse čudno in nekoristno, zato jih je nagovoril.

»Pred tremi dnevi se je že navsezgodaj peljala tod mimo zlata kraljeva kočija z velikim spremstvom, ki je bilo prav tako pozlačeno,« mu je pojasnil stari Cigan. »Premnoga kolesa so se obrusila ob kamen in zlati prah, ki je za njimi ostal v pesku, nam pomeni pravo bogastvo. Že doslej smo ga zbrali toliko, da si lahko kupimo nove vozove. Če bomo pa z delom še nadaljevali, si bomo zagotovo lahko kupili hiše in se nam ne bo več treba klatiti po svetu.«

Kalman je prosil Cigane, ali jim lahko zastonj pomaga presejati prah. Zaupal jim je, da je prav tisto jutro, ko so tod mimo drvele kraljeve kočije, izginila Ilonka. Zato

je upravičeno upal, da ga bo zlata sled morda pripeljala do nje. Cigani so kajpada radi sprejeli delavca, ki je bil tako zagnan, da je delal tudi namesto njih. Ob kruhu in vodi je sedem dni in noči sejal cestni prah in nasejal toliko zlata, da bi lahko mirno in bogato živel vse do konca svojih dni. Zlata sled jih je iz slovenske dežele vodila daleč v Ogrsko in jih naposled privedla naravnost do Črnograda.

Kalman se je Ciganom zahvalil za pomoč in jim pustil vse zlato, ki ga je pridelal s svojimi rokami. Stari Cigan je slekel svojo pokrpano srajco in klobuk s širokimi kraji ter mu predlagal, naj se preobleče v njegova oblačila. »Cigani smo kraljem zmeraj želeli samo dobro, zato smo na dvoru bolje zapisani kot navadni ljudje,« mu je pojasnil. »Le če ti bodo torej res verjeli, da si eden izmed nas, si lahko prepričan, da ti ne bo nihče skrivil lasu na glavi. Pa še kak kruhov krajec ti bodo rade volje odstopili, če boš morda lačen.«

Ni mu torej preostalo drugega, kot da se je preoblekel in je Ciganom pustil še svoja oblačila, ki so bila skoraj nova. Nato se je odpravil preko trga in potrkal na zlatom okovana grajska vrata.

»Glej si ga glej!« se je široko zasmel stražar. »Saj so že tudi Cigani zavohali, da se pripravljamo na gostijo!« je pomežiknil drugemu stražarju. »Potemtakem bo to-

rej res že kmalu kaj iz tega,« je na široko odprl vrata in je spustil prišleka na grajsko dvorišče.

Grad je bil večji in lepši, kot si je Kalman, ki ni bil še nikoli na kraljevem dvoru, zamišljal v sanjah. Taval je vso dopoldne, pa ga še ni celega obhodil. Vedel je, da se ne sme kar tako povzpeti v zgornje sobane. Tudi vsakršna preočitna nestrpnost ali nepremišljena beseda bi ga zlahka izdala. Zato je raje posedal s hlapci, klepetal s strežaji in čakal, da se mu bo ponudila pravšnja priložnost.

»Le kdo bi si mislil, da si bo gizdavi črni ogrski kraljevič kdaj izbral za nevesto povsem navadno dekle iz slovenske dežele?« so mu pravili nejevoljni. »Kaj takega se pač ni še nikdar zgodilo in zagotovo ne pomeni dobrega?« so bili zaskrbljeni. »Kaj lahko se zgodi, da bodo imeli njuni otroci povsem svetle lase in vsi se nam bodo smejali,« so zmajevali.

Kalman, ki je bil zdaj že skorajda povsem prepričan, da je kraljevič res ugrabil Ilonko, je le prikimaval in čakal. Ni in ni mogel verjeti, da bi lahko šlo dekle prostovoljno v Črnograd in ga pustilo samega ob reki. Zato je tuhtal le še o tem, kako bi ponoči skrivaj prišel do nje in ji pomagal pobegniti. Tedaj pa so mu sporočili, da je kraljevičeva nevesta izvedela o Ciganu, ki se potika po grajskem dvorišču. Zaželela si je, da bi ji pogledal v dlan in ji prerokoval o njeni kraljevski usodi.

Povlekel si je ciganski klobuk globoko na oči in je vstopil v svileno sobano, kjer so spletične nevesti pomerjale poročno obleko. Ilonka ga je kljub temu takoj prepoznala. Prebledela je in sedla v naslanjač. Cigan se je zazrl v njeno belo dlan in ji izpod klobuka zašepetal: »Ne boš vendar zdaj rekla, da si si res izbrala tega črnuha za moža in da resnično nameravaš postati ogrska kraljica?«

»Moj ženin pač ni črn, temveč je zlat!« je vzkliknila nevesta. »O tem se lahko tudi sam prepričaš, če le stopiš v sosednjo sobano, kjer mu pomerjajo obleko.«

Povedli so ga v zlato sobano, kjer je na zlatem prestolu sedel ženin, ki mu je krojač ravno prišival zlate gumbe na zlato poročno obleko. A to še zdaleč ni bilo vse: kraljevič je imel zlat tudi obraz in še njegove roke so bile zlate.

Kalman je ostrmel od začudenja in ni zmožal izustiti niti besede.

Kraljevič si je odpel zlate gumbe na zlati srajci in mu pokazal prsi, ki so bile prav tako zlate. »Zlat sem in tudi moje srce je torej zlato,« se mu je zviška nasmehnil in pokazal svoje zlate zobe. »Zato te seveda ne bom kaznoval, ker si brez povabila vstopil v moje kraljestvo, temveč te bom raje poprosil, da ostaneš na poroki in nama boš z nevesto za pričo. Tako navsezadnje ne bo

mogel nihče kasneje reči, da nisem tudi njenih prijateljev pogostil na gostiji.«

Kalman je zrl v njegove temne oči, ki se mu niso zdele prav nič zlate, in še zmeraj ni mogel iztisniti niti besede. Siloma so ga odvedli k staremu dvorskemu krojaču, ki mu je moral pomeriti svatovsko obleko. Upal je, da se mu vse to v resnici dogaja le v sanjah in je komaj še zadrževal solze, ki so ga pekle v očeh.

»Saj si tudi sam sploh ne upam misliti o tej nesreči, ki je tako iznenada doletela naše kraljestvo,« je nergal krojač. »Naš nori kraljevič se bo poročil z revnim dekletom iz slovenske dežele in le bog ve, kaj še vse bo potem iz tega?«

»Prepričan sem, da kraljevič v resnici sploh ni zlat,« je končno spregovoril Kalman.

»Se razume, da ni niti malo zlat,« mu je šepnil starec na uho. »Prav tako črn je kot vsi drugi ljudje v ogrski deželi,« mu je pomežiknil. »Le da se je premetenec domislil zvijače, s katero se je lahko prikupil nevesti.«

Stari krojač ga je nato skrivoma popeljal v grajske kleti, v kateri so bile tudi delavnice, kjer so iz železove rude pridobivali čisto zlato. Pojasnil mu je, da se je dal kraljevič v resnici pozlatiti in da mu morajo zdaj vsako noč znova nanesti pozlato na telo.

»Če bi Ilonka kraljeviča le za trenutek videla brez pozlate, se zagotovo ne bi želela več poročiti z njim,« je žalostno vzdihnil Kalman.

»Kraljevič bi si potem moral izbrati domačo nevesto in čast našega kraljestva bi bila rešena,« je vzdihnil tudi stari krojač.

»Mislim, da sem se nečesa domislil,« jima je prišepnil zlatar. »Če bomo do jutri le lahko dovolj segreli poročno dvorano, se bo pozlata na njegovem telesu gotovo stalila.«

Segli so si v roke in so prisegli na skrivnost, ki jim je bila vsem po volji.

Tretji dan so na grajskih stolpih zadonele fanfare, ki so vabile svate v poročno dvorano. Sveče, ki so jih prižgali posebej za to priložnost, so razkošno okrašeni prostor kmalu tako ogrele, da so se zbrani naravnost kopali v znoju. A nihče ni zdaj zaradi tega niti potarnal, saj morajo biti gostje na kraljevski poroki še posebej potrpežljivi.

Zlati kraljevič in njegova nevesta sta se povzpela po oblazinjenih stopnicah na poročni oder in jim pomahala v pozdrav. Znova so zapele fanfare in zacingljali so številni zvončki, ki so napovedovali veličastni dogodek. Tedaj pa je kraljevič, ki mu je postajalo vse bolj vroče, izvlekel robček in vsa dvorana je v pričakovanju onemela.

Kraljevič si je obrisal potno čelo in nato še lica, ob tem pa si je zdrgnil vso pozlato, ki se je bila medtem že stalila. Ilonka se je v grozi zazrla v njegov črni obraz in je skoraj omedlela. Tedaj pa je priskočil Kalman, ki je bil na tej čudni poroki nehote za pričo, jo dvignil v naročje in jo med začudeno množico odnesel do skrivnega izhoda. Tam sta ju že čakala osedlana vranca in še preden se je osramočeni kraljevič sploh zavedel, kaj se je pravzaprav zgodilo, sta že galopirala po širni ravnici proti domu.

»Le kako sem lahko bila tako neumna, da sem mu verjela na besedo?« je dejala Ilonka, ko sta v Rabi končno napojila pregreta konja.

»V resnici pa si verjela očem, namesto da bi povprašala srce,« je odvrnil njen rešitelj.

Še tisto noč je potem Ilonka res povprašala srce in to je izbralo Kalmana. Živela sta srečno ob svoji reki še mnogo let in imela sta mnogo otrok. Noben izmed njih sicer ni nikoli pridelal zlata, kruha pa kljub temu niso stradali.

IGNACIJA IN NJEN ANGEL

Pri Belih vodah je nekoč stal velik grad z mogočnim obzidjem in visokimi stolpi. V njem sta živela grof in grofica, ki nista imela moškega potomstva, ampak samo eno hčer. Ime ji je bilo Ignacija. Bila je lepa, uglajena in pametna, a oče in mati z njo kljub vsemu nista bila povsem zadovoljna. Vse predolgo si je namreč že zbirala ženina in bilo ju je strah, da bo graščina nazadnje ostala brez naslednika.

Ko je bila Ignacija še deklica, so ji grajske gospodične prvič pokazale skriti tolmun pod izvirom, iz katerega so se napajala jezerca, ki so obkrožala grad. V najčistejši vodi, kar jo je kdaj videlo človeško oko, so se ob sončnih jutrih včasih okopali angeli. Kdor se je približal po prstih in je imel res srečo, da so bili ravno tam, jih je lahko skrivaj opazoval. V rosnih travah so odložili krilca in se pognali v vodo, da je oškropila daleč naokoli. Plavali so v globine, se prekopicali čez brzice in se poigravali z ribicami, ki so jih bile nadvse vesele. A če so le zaslutili človekovo bližino, so si v hipu spet nadedli krilca in odleteli.

»Ko si bom zbirala moža, bo moral biti natanko tak, kot bi bil eden izmed njih,« je takrat dejala Ignacija.

»Take lepote na tem svetu že ne boš našla, pa tudi če jo boš iskala vse življenje in ti bomo še me pomagale,« so se ji smejale grajske gospodične.

»Pa se bom pač poročila z angelom,« je bila trmasta grofova hči.

Čeravno je bila še otrok, se ji je drzna misel zapisala tako globoko v srce, da je ni mogla nikdar več pozabiti. Tudi še sedaj je tuhtala le o tem, kako bi se približala angelom, ne da bi se prestrašili in odleteli. Upala je namreč, da bo kateri izmed njih opazil njeno naklonjenost in se ne bo mogel upreti njenim ženskim čarom.

Staremu grajskemu vrtnarju, ki je vsa ta leta vedel o njenem hrepenenju, se je naposled tako zasmilila, da ji je razkril skrivnost. »Če se navsezgodaj pritihotapiš do tolmana in angelu skriješ krila, ne bo mogel več odleteti,« ji je prišepnil. »Če pa krila potopiš v vodo, se bodo razmočila in moral bo zazmeraj ostati ob tebi,« je še dodal. »Vendar pa ti svetujem, da o tem prej še enkrat res dobro premisliš. Angel, ki bo tako moral ostati na zemlji, bo včasih zelo žalosten in nenehoma boš morala skrbeti, da mu ne bi od bridkosti počilo srce.«

Ignacija je vso noč premišljala, a se ni mogla upreti skušnjavi.

Jutro za jutrom je pritajena v cvetnem grmu čakala, da bodo spet prileteli angeli. Ko pa se je to potem res zgodilo in je tudi najlepši med njimi odložil svoja bleščeča krilca, jih je pograbila in zalučala v vodo. Nastal je tak vrtinec, da se je voda v tolmunu v hipu spenila. Angeli so v tej zmešnjavi pograbili krilca in odleteli naravnost v nebo. Le najlepši izmed njih, ki jih je seveda zaman iskal, je spuščениh rok obsedel na kamnu in je komaj prišel do sape.

»Napravila sem to samo zato, ker se nisem mogla upreti svoji srčni želji,« mu je prišepnila, ko je končno dvignil pogled. »Obljubim ti, da moja silna ljubezen ne bo nikoli usahnila in bom storila vse, da ti bo lepo z mano.«

Angel je molče sprejel ponujeno roko in odšel z Ignacijo na grad. Oče in mati sta se ga razveselila, saj sta že skoraj nehala upati, da se bo hčerka sploh kdaj poročila. Že čez sedem dni so pripravili poroko in gostijo, da je še ni bilo enake v vsem kraljestvu. Stari grof je ženi predal ključe vseh grajskih vrat in si odpasal tudi z dragulji okovani meč, ki je že stoletja potoval v roke naslednikov. To je pomenilo, da je nebeški angel postal zemeljski grof in gospodar širne ter rodovitne pokrajine ob Belih vodah.

Ko je mladi grof potem prvič obhodil svoja posestva, mu ni bilo niti malo povšeči, da morajo podložniki pla-

čevati davek in večino svojega pridelka pripeljati v grofovske kašče. Zaradi tega je bil nadvse žalosten in tudi mlada grofica, ki ga je imela zelo rada in se je bala, da mu ne bi počilo srce, je privolila, da sta še tisti dan oklicala nove zakone. Ti so sporočali, da podložnikom ni bilo več treba plačevati davka, v grofovske kašče pa so lahko pripeljali le še viške in prostovoljne prispevke.

Kmalu je mladi grof obhodil še vasi in trge v pokrajini ter ugotovil, da je po vogalih vse preveč revežev. Tudi to ga je nadvse razžalostilo in zlahka je prepričal mlado grofico, da so bila lahko grajska vrata odslej noč in dan odprta za vse, ki niso imeli kaj za pod zob ali niso drugje našli strehe. Grad ob Belih vodah se je tako spremenil v varno pribežališče klatežev in obubožanih družin, ki sicer niso mogle preživeti svojih otrok.

V nedeljo sta šla mlada prvič na obisk na sosednji grad. Mladi grof je videl, da je sosed skorajda povsem obubožal, saj zemlja na njegovih posestvih ni bila dovolj rodovitna, že nekaj let zapored pa je dolino prizadejala suša. Bil je sočuten in se je nadvse žalostil, zato je mlada grofica, ki se je bala za njegovo mehko srce, zlahka privolila, da sta sosednjemu graščaku odstopila del svoje zemlje.

Tako pa sta potem darovala in pomagala tudi vsem drugim, ki so bili v stiski. Ljudje so ju zaradi tega spoštovali in so ju imeli radi veliko bolj, kot navadni ljudje

ponavadi ljubijo gospodo. O usmiljenem in darežljivem grofu se je razvedelo po vsem kraljestvu in kmalu so tudi od daleč začeli prihajati po miloščino. Raznesli so pomalem vso bogastvo, ki se je skozi stoletja kopičilo ob Belih vodah, tako da so od gradu na koncu ostali le zidovi. Toda mladi grof in grofica zaradi tega nista bila zaskrbljena in si tudi nista bila v laseh. Ignacija je namreč svojega izvoljenca še zmeraj ljubila bolj od vsega in je skrbela le za to, da se ne bi po nepotrebnem žalostil.

Ko sta na koncu ostala res brez vsega imetja, sta se bosonoga odpravila po svetu. Uživala sta svobodo večnih popotnikov, ki so lahko kolovratili brez cilja in se veselila novih in novih brezskrbnih dni. Vsak, ki ju je srečal, je lahko že od daleč videl, da sta zaljubljena in srečna kot so lahko le redki.

Naneslo je potem, da sta se ustavila na glavnem trgu pred Blatogradom, kjer so ravno sodili tatovom. Med obtoženimi sta bila tudi Cigan in njegova žena, ki sta se ponoči pritihotapila na dvor in ukradla pest dragih kamnov iz kraljeve krone. Njun greh je bil v sodnikovih očeh tako velik, da nista mogla pričakovati milosti, čeprav sta imela sedem majhnih otrok, ki so se ju strahoma oklepali.

Mlademu grofu, ki je bil v popotnih capah videti kot navadni potepuh, so se nebogljeni ciganski otroci zasmilili. Ne da bi pomišljal, je stopil pred sodnika in re-

kel: »Priznam, da sem ukradel drage kamne iz kraljeve krone in jih na trgu za klobaso in preste prodal Ciganu. Prosim vas torej, da me pravično kaznujete, nedolžnega očeta teh nepreskrbljenih otročičkov pa izpustite iz okovov.«

Sodnik se je čudil priznanju in mu ni želel verjeti.

»V kraljevi dvorani, kjer so bili ukradeni dragi kamni, smo našli tudi bosonoge ženske sledove,« je nejevoljen odvrnil. »To pomeni, da sta bila tatova dva in sta bila torej lahko le ta, ki so ju davi privedli biriči. Ti pa si najverjetneje le izmišljaš, ker se ti smilijo njuni otroci.«

Tedaj je stopila pred sodnika še grofica Ifigenija, ki je bila v popotnih capah videti kot navadna beračica in je rekla: »Priznam, da sem mu pomagala ukrasti drage kamne iz kraljeve dvorane, ki sva jih nato na trgu za klobaso in preste prodala Ciganu. Prosim vas torej, da me pravično kaznujete, nedolžno mater teh lačnih otrok pa izpustite iz okovov.«

Sodniku tako ni preostalo drugega, kot da je velel izpustiti Cigana in ženo, potepuha in beračico, ki sta sama priznala krivdo, pa je obsodil na smrt.

»Tvoja ljubezen je bila tisto najlepše, kar sem kdaj doživel, zato mi ni bilo nikoli žal, da sem kot človek hodil po zemlji,« je mladi grof dejal Ignaciji, preden je položil glavo pred rablja.

»Tvoja dobrota je bila tisto največ, kar lahko človek najde na tem svetu, zato mi ni žal, da moram umreti,« je odvrnila mlada grofica in položila glavo ob njegovo.

Kmalu po tistem, ko je kruti rabelj opravil svoje, se je Ignacija vsa presenečena zbudila na drugem svetu. Ob njej je stal njen mladi mož, ki je imel zopet angelska krila in se ji je smehljaj v pozdrav. Oklenila se je njegove ponujene dlani in vstala, čeprav ni čutila tal pod nogami. Ustrašila se je, da bo padla in kriknila. »Zamahni vendar že s krilci, moj ljubi angelc!« ji je dejal in jo povlekel v brezmejno prostranost in večno prostost. Ignacija je res zamahnila s krilci in lahkotno poletela za njim, saj je bila namreč zdaj tudi sama že angelsko bitje.

Minilo je od takrat že veliko let in njun grad ob Belih vodah že zdavnaj ne stoji več.

Ostala pa je ta pravljica o dobrem grofu in zaljubljeni grofici, ki jo dedki in babice s posebnim spoštovanjem pripovedujejo svojim vnukom. Ostalo je tudi jezerce in bistri tolmunček ob izviru, v katerih se, pravi jo, še dandanašnji kdaj okopata. A nihče ju ne gre zjutraj tja niti na skrivaj pogledat. Nihče namreč ne želi premotiti njune sreče in večne ljubezni, ki je prinesla tem krajem toliko dobrega.

PASTIRSKA PIŠČALKA

Bilo je to v tistih časih, ko svinj še niso zapirali v hleve, temveč so se lahko pasle po širnih travnikih. Zanje so skrbeli svinjski pastirji. Njihovo opravilo med ljudmi ni bilo posebej spoštovano, zato so morali k svinjam ponavadi le otroci revnih staršev. Tako je bilo tudi s Tomažem. Ko je dopolnil sedem let, sta ga oče in mati, ki sta komaj preživljala že tako številno družino, odvedla v ravnico. Pustila sta ga pri starem pastirju Laciju, ki je prebival v samotni staji in skrbel za svinje na velikem grofovskem posestvu.

Tomaž zaradi tega ni bil posebej žalosten in se je zlahka privadil. Podnevi je postopal med svinjami, ki so se mu zdele prav prijazne živali in skrbel, da se niso preveč razbežale ali zašle na polja. Ob večerih je posedal ob ognju in poslušal Lacijeve pripovedi o daljnjih deželah in čudovitih krajih, ki jih sam najverjetneje ne bo nikoli videl. Ponoči je rad ležal na hrbtu, prešteval zvezde in mežikal luni, ki je v teh krajih večer za večerom prihajala na nebo vsa vedra in nasmejana. Tako so minila mnoga leta in drobn pastirček je zrasel v postav-

nega fanta, ki je brez zaleta preskakoval potoke in le z eno roko krotil še tako divje merjasce.

Grofova edina hči Sidonija je ponavadi že navsezgodaj zajahala svojega vranca in se pognala z njim čez travnike. V silnem galopu je jezdila mimo svinjske staje in se napotila proti vzhajajočemu soncu, da je bila kmalu le še pikica na obzorju. Čez nekaj časa pa se je potem vračala v lahnem kasu in se glasno pogovarjala s konjem, ki jo je v vsem ubogal in ga je imela rada. Tomaž se je takrat zmeraj potuhnul med svinje, saj ni želel, da bi ga videla v negovih blatnih čevljih in prepranih capah. Pa tudi sicer se nekako ni spodobilo, da bi svinjski pastir grajski gospodični prekrižal pot.

Neko jutro pa Tomaž le ni pravočasno opazil jezdeca, ki se je zapodil s spuščenelega grajskega mostu. Prasci, ki jih ni utegnil odgnati s poti, so splášili grofičinega konja in videti je bilo, da se bo zgodilo tisto najhujše. Konj je preskočil ograjo, se zapodil med svinje in se vzel na zadnje noge. Sidonija je zakričala, izpustila uzdo in omahnila iz sedla. Zagotovo bi bila obležala prav v največji črni mlakuži, če ne bi Tomaž še pravi čas priskočil in jo srečno ujel v naročje.

»Ne zamerite mojim prascem, gospodična,« je zajec-ljal pastir in se za hip zazrl v njene velike modre oči, »komaj nekaj tednov so na tem svetu in nimajo še zdrave svinjske pameti.«

»Prasci pač niso ničesar krivi,« se je nasmehnila grajska gospodična in se za hip zazrla v njegove temne oči. »Pa tudi tebi sem lahko le hvaležna, da se nisem tokrat res pošteno povaljala v nesnagi.«

Od takrat se je Sidonija med jutranjo ježo zmeraj ustavila pri staji. Poklepetala je s Tomažem, ga povprašala o svinjah in mu zaupala, kar se je zanimivega dogajalo na gradu. Njuno naključno znanstvo je postalo prijateljstvo, zaradi katerega se je grofova hči potem že tudi ob večerih odpravljala na sprehode. Bilo je vse bolj na dlani, da se rada vidita in dnevi, ko se nista mogla srečati, so se jima zdeli čudno prazni.

»Niti misliti si ne moreš, kako zelo sem hvaležna tvojim prascem, da so me takrat sklatili s konja,« je dejala Sidonija. »Če ne bi bilo te nerodnosti, te morda ne bi nikoli srečala in vsi moji dnevi bi bili še naprej pusti in dolgočasni,« ga je z belo roko pobožala po licih in se z vrhovi prstov dotaknila njegovih ustnic.

»Tudi meni je zaradi najinega prijateljstva tako lepo pri srcu, da bi najraje kar vriskal,« je tiho dejal Tomaž. »Obenem pa me je tudi strah, da te ne bi ljudje zasmehovali, če bi izvedeli, da se družiš s svinskim pastirjem,« je dodal.

»Prav malo mi je mar, kaj si kdo o tem misli,« je le odmahnila lepa grofova hči in je poslej prihajala k njemu, ko se je le lahko izmuznila iz grajskih soban.

A ljudje seveda niso bili slepi in govorice o njuni skriti ljubezni so bile vse glasnejše. Kmalu so prišle na uho tudi grofu in ta je hčerki pri priči prepovedal izhode. Med jutranjo ježo pa ji je dodelil sedemglavo spremstvo, ki je zmeraj poskrbelo, da se je morala na daleč ogniti staji in svinjam, ki so se pasle v ravnici.

Tomažu je bilo zaradi tega tako tesno pri srcu, da se je to že od daleč videlo. S sklonjeno glavo je taval po ravnici in pustil svinje, da so se pasle, koder jih je bila volja. Ponoči pa je brez sna poležaval pod zvezdami in prosil luno, naj Sidoniji prišepne o njegovem silnem hrepenenju in jo namesto njega poboža po zlatih laseh.

Stari pastir Laci ga je sprva le molče opazoval in potrpežljivo čakal, da čas zaceli njegovo srčno rano. A kmalu je seveda ugotovil, da je s Tomažem le še huje in da vse bolj vidno hira. Zato ga je nek večer odpeljal k stari vrbi in je s pipcem odrezal najbolj zdravo mlado vejo. Iz nje je izrezljal dve piščalki, ki sta povsem enako peli in je rekel: »Od otroštva si že z mano in zmeraj sva se dobro razumela, zato ti smem zaupati skrivnost, ki je najbolj sveto izročilo nas pastirjev. V piščalkah, ki sem ju izdelal zate in za tvojo ljubo, je ujeta govorica. Če bosta vanju pihala s srcem in če bosta to res nadvse želela, jo bosta zlahka razumela in lahko se bosta pogovarjala, ne da bi o tem sploh kdo vedel.«

Grajski hlapec, ki ga je Laci podkupil s tremi dobro pitanimi prasci, je Sidoniji skrivaj odnesel drobno brezovo piščalko. Ko je prvič pihnila vanjo, se je v ravnici oglasila Tomaževa piščalka in še tisti hip sta oba začudena ugotovila, da res lahko razumeta njuno govorico.

»Ljubi moj pastir,« je zapiskala Sidonija. »Če bi le lahko vedel, kako vse dneve in noči hrepenim po tebi in kako zelo si želim, da bi lahko spet klepetala.«

»Ljuba moja gospodična,« je odpiskal Tomaž. »Bodi prepričana, da ni zdaj, ko se lahko vsaj tako pogovarjava, na tem svetu bolj srečnega človeka od mene.«

V ravnici je bilo odslej vsako jutro že navsezgodaj slišati pastirjevo piščalko. Z okna v grajskem stolpu pa ji je odgovarjala druga, katere glas ni bil prav nič manj mil in lep za uho. Mnogi so jima radi prisluhnili, nihče, razen starega pastirja Lacija, pa seveda ni niti slutil, da je to v resnici srčna govorica mladih zaljubljenecv, ki sta tako znova našla pot drug do drugega.

Minevali so dnevi in meseci, ko grofova hči ni več počela drugega, kot le sedela na oknu in igrala na brezovo piščalko. To njeno vzneseno početje se je zdelo grajski gospodi vse bolj čudno, pa tudi grof je bil že pošteno v skrbeh. Klicali so grajskega kapelnika, ki ni vedel povedati drugega, kot da te čudne glasbe ne razume in da gospodična zanesljivo ne igra po notah. Posve-tovali so se z grajskim zdravnikom, ki je menil, da tako

obsedeno igranje najverjetneje ne pomeni dobrega in da je gospodična morda boleha za kako neznano duševno boleznijo. Naposled so potem dali poklicati še vedeževalko iz Črnograda, ki je slovela po svojih skritih znanjih in je razrešila že marsikatero skrivnost. Ta je na žalost poznala tudi starodavno pastirsko izročilo in ga je proti bogatemu plačilu zaupala grofu.

Tako sta bila zdaj Sidonija in Tomaž znova razkrinkana.

Njej so pri priči odvzeli piščalko, njega pa so biriči ponoči privedli na grad in ga vtaknili v najtemnejšo ječo. Grof, ki je spoznal, da je lahko njuna ljubezen močnejša od vseh prepovedi, je namreč sklenil, da mu ne bo več dal videti dneva. Sidonija je tri dni in noči neutolačljivo jokala in rotila očeta, naj se usmili svinjskega pastirja in mu pusti vsaj oditi iz dežele. Ko pa je ugotovila, da se oče ne bo omehčal, je povsem obupala. Še tri dni in noči je molče ždela v svoji sobani in zavračala vsako hrano, nato pa se je četrto noč po posteljnih rjuhah spustila z grajskega okna, preplezala obzidje in izginila neznano kam.

Takoj zjutraj, ko so ugotovili, da je ni v sobi, je bil kmalu ves grad na nogah. Pretaknili so vsak kotiček in vsako luknjo, a je bilo kajpada zaman. Že dopoldne so jo začeli iskati tudi podložniki na vsem širnem grofovskem posestvu, a ni bilo za njo še zmeraj nobene sledi.

Popoldne so sli zanesli novico o pogrešani grofovi edin-ki še na sosednje gradove, a tudi to je bilo zaman. Natančno opolnoči je velel grof privedi iz ječe Tomaža in mu je dejal: »Oba veva, da je odšla Sidonija zaradi tebe, ki si ji zmešal glavo. Če se do jutra ne bo vrnila, bom dal postaviti vislice in bom velel biričem, naj ti nataknejo zanko.«

»Nihče ne trepeta zanjo bolj od mene,« je odvrnil Tomaž. »Zato vas prosim, da mi vrnete brezovo piščalko in me izpustite iz gradu. Če je ne bom priklical, bom zjutraj sam stopil pod vešala, če pa jo bom le našel, me boste v zahvalo izpustili iz ječe.«

Obupani grof je velel služabnikom, da so prinesli piščalko in mu dodelil stražarje, ki so ga pospremili iz gradu. Tomaž je zakorakal v temno noč in zapihal v piščalko. Igral je nenehoma in tako glasno, da se je razlegalo po ravnici. Obhodil je pašnike in polja, nato se je s tesnobo v srcu napotil v močvirje. Njegova pesem je postajala vse bolj otožna, saj je izgubljal upanje in ga je bilo strah, da se ji je zgodilo kaj hudega.

Sidonija je odšla iz gradu prepričana, da se ne bo nikdar več vrnila. Dolgo je hodila ob reki in zrla v njene ledene valove. A zmeraj, ko je že nameravala zabresti vanjo, se je spomnila na Tomaža in naposled jo je prešinila misel, da bi ga lahko vsaj poskusila rešiti iz očetove ječe. Tuhtala je o tem in blodila, dokler se ni zveče-

rilo in so se nad močvirja spustile meglice. Šele takrat je ugotovila, da je zašla med rokavi in mlakami. Vsak njen korak je bil v temi zdaj lahko usoden, zato je sedla pod vrbo in od silne utrujenosti naposled zadremala.

Ko je ob prvem svitu zaslišala glas brezove piščalke, ki jo je skušal priklicati, se ji je zazdelo, da sanja. Nato je le znova prisluhnila in je takoj vedela, da tako lahko igra le Tomaž. Nihče drug namreč ni iznal izvabiti iz brezove piščalke tako milih in blagih zvokov. Pomela si je oči in se počasi, korak za korakom, odpravila med jezerci in mlakami za tankim glaskom, ki jo je klical in vabil.

»Moja ljuba Sidonija,« je vzkliknil svinjski pastir, ko jo je zagledal vso blatno in premraženo. »Samo to sem si ves čas želel, da bi te lahko še enkrat objel. Potem pa lahko stopim tudi pod vislice, če bo treba,« jo je nežno dvignil v naročje.

»Moj ljubi Tomaž,« je od sreče zajokala grofova hči in se ga oklenila okoli vratu, »nikoli več te ne izpustim, četudi bom morala s tabo pod vislice.«

Ko je prvi sončni žarek pokukal izza obzorja, so ju stražarji tesno objeta privedli na grad. Grofu, ki je po prečuti noči spet zagledal svojo edino hčer, je vztrepotalo srce in s solzami v očeh je dejal: »Šele sedaj verjamem, da sta si resnično usojena, da pripadata drug drugemu in da vaju nobena sila tega sveta ne more več loči-

ti. Oprostita mi, prosim, da sta morala zaradi moje slepote toliko trpeti in bodita srečna.«

Še tisti dan so razglasili zaroko in čez sedem dni je bila poroka. Svinjski pastir Tomaž je postal grof in z grofico Sidonijo sta si ostala zvesta do groba.

LEPA ANGELIKA

Bilo je to v tistih davnih časih, ko je bil Monošter še trg, v velikih in lepih hišah pa je prebivala samo najbolj premožna gospoda. V beli vili na koncu ulice je živel Angelika s svojimi služabniki. Oče in mati, ki sta bila že umrla, sta ji zapustila tako bogastvo, da ji ni bilo treba nikoli ničesar delati, pa si je vseeno lahko zmeraj privoščila, kar si je le zaželela. Usoda ji je za povrh namenila tako lepoto, da je ljudem ob njej zastajala sapa, snubci pa so se ji do tal priklanjali. A lepa Angelika je bila kljub temu še zmeraj sama, saj se ji ni zdel nobeden povsem pravšnji in ni z nikomer želela deliti svojega bogastva.

V koči na bregu reke Rabe je živel mladi kočijaž Lajoš, ki je zjutraj prevažal na trg sadje in zelenjavo, zvečer pa odvažal utrujene branjevke in namernike. Bil je zal in prijazen mladenič, ki je za vsakega našel dobro besedo, zato so ga imeli ljudje radi. Tudi ni nikdar terjal velikega plačila, pa čeprav je živel skromno in je marsikateri dan preživel le ob kruhu. Pravili so, da je dobrosrčnost podedoval po očetu, ki je bil Cigan in mu je ob smrti zapustil le voz in konje. Skromnost pa je podedoval mate-

ri, ki je bila bela, a je bila Ciganova žena in je sinu ob smrti lahko podarila le drobceno bakreno posodico s parfomom iz Pešte. To je poslej nosil na usnjeni vravici obešeno okoli vratu, da ga je spominjala na čase, ko so še skupaj potovali po svetu. Vsakemu je tudi rad rekel, da mu prinaša srečo in mu pomeni več od vsega na svetu.

Neko jutro je mlinar naprosil mladega kočijaža, naj odpelje v belo vilo na koncu ulice vrečo najboljše pšenične moke. Usoda pa je hotela, da je bila Angelika takrat že na vrtu, kjer so ji služabniki ravno postregli zajtrk. Lajoš se je zazrl v njene velike rjave oči in ni več mogel odmakniti pogleda. Zdelo se mu je, da je to trenutek, ki ga človek doživi le enkrat v življenju, srce, ki mu je divje razbijalo v prsih, pa mu je v tem pritrjevalo. Angelika, ki je bila take zadrege seveda vajena, se je le glasno smejala in pri tem pokazala svoje lepe zobe, ki so se kot najčistejši biseri polesketavali v jutranjem soncu in mladeniča povsem zaslepili.

Ubogi Lajoš se potem ni niti prav spomnil, kako je zapustil vrt in njegovi konji so morali tistega dne sami najdevati poti. Kakor začaran je kočijaž le še zrl predse, pogledoval skozi ljudi in jih odslavljal z voza, ne da bi sploh sprejel ponujeno plačilo. Saj vse njegove misli so bile še zmeraj pri lepotici. Tuhtal je samo še in naklepal, kdaj in kako bi jo lahko znova videl. Tudi ponoči ni za-

radi tega niti za trenutek zatisnil očesa. Tik pred svitom ga je nato vendarle prešinila odrešilna misel. Odpravil se je k mlinarju in je z zadnjimi prihranki kupil vrečo najboljše pšenične moke. Odpeljal jo je pred belo vilo na koncu ulice in ravno, ko je prišla zala gospodična spet na vrt, je z vozom pridrdral na dvorišče.

»Za danes pa pač nismo ničesar naročili iz vasi,« so zmajali služabniki.

»Potem se je mlinar pač zmotil,« se je izgovoril kočijaž. »A saj vam bo že še prišlo prav,« si je zavihtel vrečo na ramo in jo odložil prednje.

»Meni pa se zdi, da se ni zmotil mlinar, ampak ti,« se je zasmejala Angelika. »Toda, saj ne misliš vendar, da me je mogoče kupiti z vrečo navadne moke?«

»Seveda ne mislim tako,« je pristopil Lajoš. »A bil je to edini način, da te lahko spet vidim,« ji je priznal. »Tvoja lepota me je namreč tako prevzela, da bi dal tudi streho nad glavo, samo da bi te lahko potem znova videl.«

»Če je res tako, kakor praviš, potem jo pač daj,« se mu je lepotica zazrla v oči, kot bi se želela prepričati, ali si ne izmišluje. »Še nihče ni zaradi mene prodal hiše in nihče mi ni torej ponudil večjega dokaza, da sem mu res pri srcu.«

Mladi kočijaž se je ugriznil v ustnico, da ga je zbolelo, a se ni mogel upreti skušnjavi. Skromna kočja ob reki

je bila resda vso njegovo premoženje, ki si ga je pride-lal s trdim delom, toda želja, da bi mu bila čarobna go-spodična naklonjena, je bila močnejša. »Ali bo to res pravi dokaz moje ljubezni?« je vprašal. »Ali potem res lahko pridem k tebi, ne da bi mi bilo treba pripeljati moko?«

»Seveda lahko prideš,« je Angelika zapeljivo priprla oči. »Le čemu vendar dober človek ne bi smel priti k po-šteni hiši?«

Zaljubljeni kočijaž se je zavihtel na voz, a ni tistega dne več nikogar prevažal. Le še dirjal je naokoli in na vse pretege iskal kupca za svojo hiško. Bogatini so se mu ob ponudbah samo smejali, saj jim njegova revščina res ni mogla koristiti, reveži pa seveda niso imeli denarja. Tako je že ves obupan zvečer v gostilni naletel na meše-tarja, ki mu je plačal za hiško le tri zlatnike. Toda Lajoš je bil kljub temu zadovoljen. Prespal je na vozu in z zlat-niki že navsezgodaj kupil zlato ogrlico s smaragdom.

Ko je prišla Angelika spet na vrt, jo je snubec že čakal pod razcvetelo jablano. Lasje so mu štrleli od vihranja in lica so mu upadla od skrbi, toda njegove oči so žarele, kot še nikoli in usta so se mu razlezla v nasmeh. Priklo-nil se je in ji izročil darilo.

»Potem pa že ni mogla biti kaj prida vredna ta tvoja hiša, če si dobil zanjo le ogrlico z enim samim smarag-dom,« je dejala in si jo je nadela okoli vratu. »Vseeno pa

te v zahvalo prav rada pogostim z zajtrkom, saj si gotovo lačen.«

Lajoš je sedel za bogato obloženo mizo, a se ni niti dotaknil hrane. Požiral je s pogledom lepotico, ki je prav z užitkom jedla in pil njeno nevsakdanjo lepoto. Zdelo se mu je, da ni bil še nikdar v življenju tako pijan od ljubezni in tako neizmerno srečen. Toda, potem si je Angelika z koticom snežno belega prtička obrisala ustnice in si snela ogrlico. »Ne smeš mi preveč zameriti,« je rekla. »A vseeno se mi zdi, da mi ogrlica s smaragdom ne pristoji ravno, kot je treba,« jo je položila predenj. »Biseri se pač bolje podajo k mojim očem in res ne vem, čemu bi si po nepotrebnem kvarila videz?«

Zaljubljeni kočijaž se je zazrl v njene oči in je bil tudi sam prepričan, da so prav biseri pravšnji okras zanjo. Vzel je ogrlico s smaragdom in se odpravil na trg. Kmalu pa je potem ugotovil, da lahko dobi bisere le v Šopronu. Ni mu torej preostalo drugega, kot da je pognal konje in se odpravil na dolgo pot. Potoval je ves dan in vso noč. Najstarejši vranec se je spotoma tako upehal, da ga je moral izpreči in pustiti na cesti. Preostale tri konje je skupaj z vozom prodal v Šopronu. Za to svoje preostalo premoženje je iztržil tri zlatnike, kar je ravno zado-stovalo, da je lahko smaragd zamenjal za ogrlico z biserom.

V Monošter se je potem moral vrniti peš. Pešačil je tri dni in noči in si tako obrusil podplate, da so mu čevlji ostali v prahu. Toda Lajoš zdaj ni imel več niti ficka, da bi si kupil nove. Stiskal je zobe in si kljub utrujenosti celo požvižgaval, saj nosil je v naprsnem žepu darilo, ki se ga bo ljubljena gospodična zagotovo razveselila. Zaradi tega mu je pelo razneženo srce in vsaka misel nanjo, mu je dala novih moči.

Bil je znova že večer, ko je končno stopil na dvorišče bele vile na koncu ulice. Angelika je sedela na balkonu, osvetljenem z baklami, in si krajšala čas z igralnimi kartami. »Sem že mislila, da si pozabil name,« je dejala, kot da ne bi vedela, da je za njim tako dolga in naporna pot. »A vseeno moram reči, da si mi zdaj prav dobrodošel, saj je moja služinčad tako slaba na kartah, da je to že povsem dolgočasno.«

Lajoš je zatajil silno utrujenost in segel po kartah, ki mu jih je dodelila. Podobe na njih so mu plesale pred očmi in le stežka se je spomnil, kako gre igra, ki jo je sicer dobro poznal. Čakal je samo še na trenutek, ko ji bo lahko končno izročil ogrlico z biserom, zato je igro gladko izgubil.

»Slabše igraš od mojih najbolj butastih služabnikov, zato že vidim, da mi boš povsem pokvaril večer,« je nejevoljno zmajala Angelika.

»Samo utrujen sem od poti,« je vzdihnil kočijaž. »Bil sem medtem v Šopronu in glej, kaj sem ti prinesel,« je izvlekel iz naprsnega žepa ogrlico z biserom in jo poln pričakovanja položil pred njo na mizico.

»Ko se človek tako dolgočasi, mu pač ni niti do biserov,« je odvrnila, ne da bi se dragocenega darila sploh dotaknila.

»Dan in noč sem bil na poti in vse svoje premoženje sem dal samo zato, da bi ti dokazal, kako zelo mi je do tebe,« je vztrepetal Lajoš.

»To si mi res dokazal in zdaj ti torej verjamem,« se je zviška nasmehnila lepotica in pobrala karte. »Dobil si to zadoščenje in tem sva torej opravila,« je vstala od mize in pomignila služabnikom, naj ga pospremijo iz hiše.

»Počakaj vendar!« je ves iz sebe vzkliknil zaljubljeni mladenič. »Ostal sem brez strehe nad glavo in brez konjske vprege s katero sem se lahko preživljal, ti pa me zdaj kar tako podiš iz hiše?«

»Podim te, ker terjaš od mene nekaj, kar ti nisem nikoli obljubila,« je bila neizprosna. »Jezim se, ker si očitno mislil, da me je mogoče kupiti z ogrlico, ki ni vredna več kot ograja okoli moje hiše.«

Kočijaž je umolknil in je zdaj res nameraval oditi.

A ko je poskušal vstati, se ni mogel več niti premakniti. Od dolge hoje utrujene noge so mu namreč pod mizo povsem otrdele in ostra bolečina ga je grabila v

hrbtu. Služabnika sta priskočila in ga poskušala spraviti pokonci, a kmalu so skupaj ugotovili, da brez poštenega počitka ne bo mogel napraviti več niti koraka.

»Posteljite mu v dnevnem prostoru in ga pustite, naj se naspi,« se ga je končno usmilila Angelika. »A poskrbite prosim, naj odide prej, kot se zjutraj zbudim, saj si ne želim, da bi mi s svojim nesmiselnim moledovanjem pokvaril še jutrišnji dan.«

Storili so, kot je velela in v belo vilo na koncu ulice se je zavlekla noč. Lajoš je obležal, kot so ga bili položili in je v trenutku zaspal. Sen, ki ga je bil tako zelo potreben, je bil vsaj za nekaj časa močnejši kot bolečina, ki mu je stiskala srce. Vse, kar mu je trdosrčna lepotica nocoj zabrusila v obraz, je bilo skorajda res. Zagotovo pa ni bil kriv, če so njegove zaljubljene oči videle drugače, kot je bilo v resnici in so njegova ljubečih besed željna ušesa slišala le tisto, kar so želela slišati.

Ponoči je Angeliko predramil stok. Poležala je v postelji in skušala znova zaspati, nato pa ji le ni dalo miru in je pokukala v dnevni prostor. Lajoš je v snu slonel na pogradu in stiskal med prsti drobno bakreno posodico, ki jo je na usnjeni vrvici nosil okoli vratu. Tiščal jo je k licem, jo poljubljal in šepetal: »Ljuba moja mati, ti ki si vedela, kaj je ljubezen, saj si ljubila Cigana in si se morala zaradi tega odpovedati vsemu drugemu, vsaj ti me zdaj gotovo razumeš. Tako pa tudi jaz končno razu-

mem, da je to tvoje srčno darilo, ki je bilo vse, kar si mi lahko zapustila, vredno neizmerno več kot vsako drugo bogastvo. Oprosti mi, ker sem bil tako slep, da sem ga nameraval nocoj pokloniti Angeliki. Zagotavljam ti, da sem prestal preizkušnjo in ti obljubljam, da ne bom več nikoli tako nespameten, da bi lahko to tvoje čudovito darilo prišlo v roke ženski, ki ga ni vredna.«

Angelika se je pritajila za vrati in je dolgo premišljala njegove goreče besede. Že vse te dni, ko je mladi kočijaž prihajal na njen vrt, se je čudila njegovemu silnemu ljubezenskemu plamenenju, ki se ni v njej še nikdar predramilo. Naj so namreč poskušali še tako vneti in večji snubci, njeno srce je ostajalo hladno in tudi najbolj vztrajni so naposled obupali. Zdaj se ji je na lepem zazdelo, da nosi speči mladenič v posodici pod vratom skrivnost, ki bi ji v tej njeni bolesi morda lahko pomagala. Počakala je, da je zopet trdno zaspal in so mu roke omahnile, nato pa se je po prstih pritihotapila v dnevni prostor. S škarjami je preščipnila usnjeno vrvico in mu previdno snela dragoceno posodico.

Lajoša so služabniki še pred svitom postavili pred vrata. Napotil se je iz krajev, v katerih je škodoželjni ljudski glas že raznesel o njegovi nesrečni ljubezni in v Monoštru ga, pravijo, po tistem niso videli nikoli več.

Angelika je zjutraj skrivaj odprla posodico, ki mu jo je bila ponoči snela z vratu. V njej je bilo le nekaj kapljic

zlatu rumene tekočine, ki je dišala po orehovi lupini in je bila najverjetneje ceneni damski parfüm s peštanskih tržnic. »Prava reč,« se je namrdnila gospodična. »Le kaj pa bi lahko ciganska nevesta svojemu ubogemu sinu poklonila drugega, kot kako pokvarjeno dišavo?« je odmahnila. Nato pa je le pomočila prst in si je kar tako, s tisto znano žensko navado, nanesla na obraz nekaj kapljic. Zarsbelo jo je, da se je morala kar nekajkrat zdrgniti z dlanjo. Ko pa jo je potem še skelelo in se je nagnila k ogledalu, je v grozi kriknila. Njen gladki obraz se je bil v hipu povsem zgubil in lepa Angelika je to jutro postala grda starka.

Umivala se je in drgnila, a ni niti malo zaleglo. Obiskala je potem vse dobre zdravnike od Pešte do Dunaja, a ji ni znal nobeden pomagati. Zapravila je za zdravila vse svoje premoženje, prodala je tudi belo vilo na koncu ulice, a njen obraz se je kljub vsemu samo še gubil. Bila je revna in grda, da so ljudje ob srečanjih pogledovali vstran, otroci pa so se je strahoma ogibali. A prav nikomer v Monoštru se ni zaradi tega posebej smilila, saj so bili prepričani, da jo je doletela kazen, ki si jo je s svojo prevzetnostjo in ošabnostjo še kako zaslužila.

TEREZINI BISERI

Na reki Muri je bilo nekoč veliko plavajočih mlinov. V njih so mleli žita, ki so jih pridelovali na širnih poljih. Mlinar Martin je imel največji in najboljši mlin, vendar ljudje niso radi mleli pri njem. Bil je namreč molčeč in zahrbtnen človek, za plačilo pa je jemal prevelike odmerke moke. Njegov edini sin Marko, ki je bil že dorasel in je z njim delal v mlinu, je bil k sreči pravo nasprotje svojega očeta. Rad je pokramljal z ljudmi in nikoli ni jemal moke v njihovo škodo, zato so ga imeli radi. Še najraje so pripeljali v mlin, ko je stari mlinar počival ali pa je šel kam po opravkih.

Mlinarjeva žena je umrla, ko je bil Marko še deček. Pri hiši tako že precej let ni bilo ženske in stari je komaj čakal, da si bo sin izbral ženo. Dan za dnem mu je prigovarjal, naj se že končno začne ozirati po dekletih in tudi sam mu je natihem iskal nevesto. Še najbolj si je bil želel, da bi bila to županova hči Gabrijela. Bila je bogatih staršev in bi gotovo prinesla največjo doto, razen tega pa je bila tudi dokaj krepke postave in bi zlahka prijela za vsako delo. A sin na njegovo veliko žalost o Gabrijeli ni želel niti slišati.

Na prod pod mlinom so ob večerih prihajale perice. Med njimi je Marko že zdavnaj opazil Terezo. Bila je nežna kot mladi lokvanjev cvet in vitka kot čaplja. Njene modre oči so žarele kot ravninsko nebo brez oblakov in njena polna usta so bila zmeraj nasmejana. Prav čutiti je bilo včasih, kako zelo se je veselila novega dneva, pa čeprav je že dolgo živela sama in je morala iz dneva v dan tudi sama poskrbeti zase. Z Markom sta se sprva srečevala le ob reki in sta včasih poklepetala. Kaj kmalu pa jima to ni več zadoščalo in sta se začela skrivaj sestajati tudi ob večerih. Toda njuna skrita ljubezen se je zdaj že razgorevala kakor ogenj iz suhega dračja in kmalu sta pred ljudmi komaj še skrivala, da se imata rada.

Ko je stari mlinar izvedel za njuno ljubezen, je tako zarohnel, da so se še ribe v reki potuhnile. Premetaval je najtežje vreče, kakor da bi bilo v njih le perje in si obljubljal, da bo sina pošteno premlatil z lopato za zrnje. Ko pa je šla prva jeza iz njega, je seveda doumel, da s silo ne bo ničesar spremenil. Molčeč, kot je sicer bil, se je spet le potuhnil in je po dolgem tuhtanju sklenil, da bo to reč razrešil drugače. Vzel je iz svoje blagajne pest srebrnikov in jih povaljal v moki. Nato pa jih je zvečer, ko je bila Tereza z Markom ob reki, skrivaj odnesel v njeno hiško na koncu vasi in ji jih podtaknil pod vzglavnik. Šele zjutraj je potem prijavil veliko tatvino. Orožni-

kom pa je namignil, naj pogledajo tudi pri nesrečnem dekletu, ki da se je zadnje čase pogostoma zadrževalo pri mlinu.

Srebrnike so še tisti dan našli pod Terezinim vzglavnikom. Na njih je bila seveda moka in sodniki so bili povsem prepričani, da jih je res ukradla. Obsodili so jo na sedem let strogega zapora in jo napotili v mesto. A orožnika, ki sta jo morala pospremiti v hladno ječo, sta bila bolj mehkega srca, kot je bilo to videti na prvi pogled. Drobno in nežno dekletce, ki je vso pot trepetalo kot šiba na vodi, se jima je naposled tako zasmililo, da sta jo v gozdu izpustila. Zabičala sta ji, naj se več nikoli ne vrača v domačo vas, županu pa sporočila, da jima je skušala pobegniti in je pri tem utonila v reki.

Ko je Marko izvedel o njeni nesreči, se je tudi sam pognal v valove. A mogočna reka ni sprejela njegovega mladega življenja. Že za prvo vijugo ga je naplavila na prod in perice so mu kmalu spet pogrele podhlajeno telo. Brez vsake volje se je vrnil v mlin in je čez nekaj dni znova začel pomagati očetu pri delu. Tako so potem tekla leta in čas je kot najčistejša mivka zasipal njegovo bolečino. Stari mlinar je potrpežljivo čakal, da si je sin vsaj na videz opomogel, nato pa mu je začel znova prigovarjati k poroki.

»Napravi, kakor ti je volja,« je naposled skomignil Marko. »Sprejel bom Gabrijele za ženo, ker vem, da bo

tako zate bolje,« je dejal z blagim glasom. »Želim pa, da ji še prej poveš, da moje srce pripada njej, ki jo je odnesla voda. Zato bom tudi še po poroki spal v mlinu, saj sem ji le tako lahko zmeraj blizu.«

Županovi hčeri so že tekla leta, ko si kljub bogastvu ni več mogla izbirati snubcev, zato je rada privolila v poroko. Že čez sedem dni je bila gostija, na kateri so se od mnogih dobrot šibile mize. Jedli, pili in plesali so tri noči in nikogar ni motilo, da se ni ženin niti enkrat samkrat nasmehnil. Po poroki so se ljudje kmalu navadili, da sta mladi mlinar in mlinarica bolj čuden par in ju niso nikoli preveč ogovarjali. Le tu in tam je včasih kdo pripomnil, da je nova gospodinja pri mericah za plačilo še bolj skopuška od starega mlinarja.

Tretjo pomlad se je nad ravnico zgrnilo dologotrajno deževje, ki so se ga mlinarji bali bolj od vsega. Rečna gladina je začela naglo naraščati in vzdolž reke je zavladal preplah. Ljudje so začeli graditi obrambne nasipe in mlinarji so z jeklenimi vrvmi dodatno privezovali plavajoče mline, da jih bližajoča se vodna ujma ne bi odnesla. A voda je to leto narasla, kot ni že mnogo let in reka se je začela izlivati iz struge. Martinov mlin se je dvignil na podivjanih valovih in se začel nevarno nagibati. Jeklene vrvi so ječale pod pritiskom in leseni piloti, h katerim je bil privezan, so začeli popuščati. Marko je prosil in rotil očeta, naj se še pravi čas umakne z brega, saj še

s takimi napori tu več ni bilo mogoče pomagati. Usoda njihovega mlina je bila v tej strašni noči le še v božjih rokah.

A ko so jeklene vrvi, ki so držale mlin, začele druga za drugo popuščati, je starec povsem poblaznel. Zabredel je v deročo vodo, kot bi skušal z golimi rokami zadržati les, ki so ga visoki valovi vse silneje vrtinčili. Privez je naposled povsem popustil, mlin se je odtrgal od brega, piloti pa so starca pokopali pod sabo. Marko ga je s slednjimi močmi izvlekel iz vode, a je takoj vedel, da mu ni več pomoči.

»Samo še odpuščanja te prosim,« mu je zašepetal umirajoči oče. »Saj, jaz sem odnesel srebrnike pod Terezin vzglavnik in jaz sem kriv njene nesreče.«

»Odpuščam ti, ker bi ti tudi ona zagotovo odpustila,« je dejal sin in mu zaprl oči.

Z mlinom, ki je bil dolga leta največji in najboljši na Muri, je podivjana voda tako vzela tudi mlinarja. Bila je to samo ena izmed hudih nesreč, ki so tisto pomlad doletele ljudi ob mogočni in nepredvidljivi reki. A živeli so ob njej takrat še tudi ljudje, ki so si radi pomagali v stiski, zato je tod zmeraj znova dozorelo klasje in so se zavrtela mlinska kolesa.

»Še zmeraj čakam, da mi poveš, kaj bova zdaj, ko sva ostala brez vsega?« je dejala Gabrijela, ko se je povodenj poglela in se je reka vrnila v strugo.

Marko je le skomignil in je še kar molčal.

»Če morda pričakuješ od mene, da bom tudi ob kruhu in vodi živela s tabo, se pač pošteno motiš,« je povzdignila glas.

Mož je še zmeraj molčal.

»Če mi še do večera ne poveš, kako boš poskrbel zame, se bom pri priči vrnila k očetu,« je bila vsiljiva in neizprosna.

»Potem se pač vrni,« je končno spregovoril. »Dobro veš, da mi zdaj ne preostane drugega, kot da se odpravim po svetu. S trebuhom za kruhom, kot pravijo. O tem, kaj me tam v resnici čaka, pa seveda ne morem v naprej vedeti.«

Gabrijela je povihala nos in se še tisti večer preselila k očetu.

Marko pa si je oprtal stari nahrbtnik in se napotil po poti, ki je vodila iz vasi. Stopal je počasi in zasanjano, tako da je bilo že od daleč videti, da potuje brez cilja. Tudi na razpotjih in križiščih ni nikoli premišljal, saj so se mu zdele vse smeri prave. Prespal je, kod je pač naneslo in jedel, kar je kje našel. Kmalu je začel srečevati ljudi, ki so kolovratili prav tako kot on. Bili so namreč to časi, ko je bilo v teh krajih veliko brezdomcev, potepuhov in beračev. Prepoznavali so se že na daleč in zlahka so se spoprijateljili. Marko je rad poslušal pripovedovanja o njihovih čudnih usodah, a o sebi ni dolgo časa

zaupal nikomer. Zdelo se mu je vse preveč žalostno to, da je njegov lastni oče napravil Terezo za tatico in še v njegovo srce zasejal dvom o njeni poštenosti. Želel je obenem očetu, naj počiva v miru, saj je le bog sodnik, ki s svojo sodbo ne spočenja novih krivic.

Naneslo pa je potem čez leto, da je sredi vročega poletja ob samotnem studentu naletel na starko, ki je zajemala vodo. Vrča, s katerima je prišla ponjo, sta bila velika in težka, tako da ju je ubožica komajda postavila pokonci. Ogledeval si jo je od strani in ni mu šlo v glavo, kako ju bo lahko sploh odnesla.

»Le brez skrbi,« se je nasmehnila starka, ki je ugani-la, o čem tuhta. »Zmeraj, ko se bom utrudila, bom počivala,« mu je pojasnila. »Spočit starec pa lahko včasih nese celo več kot utrujen mladec.«

Marku se je zdela misel modra in ni se želel še posloviti od nje. »Zagotavljam ti, da ta hip ni na vsem svetu bolj spočitega mladca od mene,« je smeje odvrnil. »Že celo leto se potikam naokoli in ves ta čas nisem dvignil večje teže od svojih podplatov,« ji je pojasnil. »Zato ti prav rad pomagam odnesti vrča, saj nama vmes ne bo treba počivati in bova prišla prej.«

»Prav lepa hvala za prijaznost, a žal ne morem sprejeti te pomoči,« je odvrnila starka. »Prav ničesar nimam doma, s čemer bi ti lahko poplačala.«

»Kdo pa govori o plačilu?« je vzkliknil Marko in dvignil vrča. »Že celo leto nisem napravil ničesar koristnega in moram reči, da mi zdaj to breme prav dobro dene,« se je lahkih nog napotil za starko, ki se je napotila v gozd.

»Prijazen človek si in prav rada bi te pogostila s kosilom,« je čez čas spet zastala starka in se mu zazrla v oči. »A tja, kamor sem namenjena, te lahko peljem le, če ti prej zavežem oči. Ti pa mi moraš obljubiti, da boš potem z zavezanimi očmi tudi odšel.«

»Tega ne razumem?« se je začudil in spustil vrča na tla. »A če je res lahko le tako, ne vem, čemu se ne bi enkrat najedel tudi z zavezanimi očmi?«

Starka si je snela z glave svojo črno ruto in mu z njo zavezala oči. Marko pa je spet dvignil vrča z vodo in se napotil za njo. Pod njenimi drobnimi koraki je ves čas šelestelo listje in zlahka ji je sledil. Hodila sta dolgo navkreber, nato sta prišla na pot, ki se je začela zlagoma spuščati. Tu je nosač odložil tovor in si spočil roke. Nato je iznenada pokleknil in se z ustnicami dotaknil vode v vrču. »Ne smeš mi zameriti, pa tudi preveč nor naj se ti zdaj ne zdim,« je ob tem dejal starki. »Zmeraj, ko čutim vodo, se mi zdi, kot da se dotakam nje, ki mi jo je Mura za zmeraj vzela.«

»Že ves čas se mi je zdelo, da nosiš v srcu bolečino, ki jo ne upaš nikomur zaupati,« mu je zašepetala starka.

»A zdaj sva sama sredi širnega gozda in brez vsakega strahu lahko odpreš svojo dušo,« ga je pobožala po laseh.

Marko je sedel na tla in je začel pripovedovati o Terezi. Besede so se mu sprva zatikale in pojecljaval je vmes kot otrok. Nato je začela postajati njegova pripoved vse bolj povezana in na široko ji je pravil o potankostih, ki so mu spremenile življenje. Šele ko ji je zaupal o sodbi zaradi kraje, ki je v resnici ni bilo in o orožnikih, ki so Terezo odpeljali iz vasi, ga je začel premagovati jok in besede so se mu znova zatikale. Tedaj pa ga je starka zopet pobožala po laseh in dejala: »Verjamem ti, da je tvoja pripoved resnična in da se je vse to zgodilo natančno tako kot praviš. A zdaj mi moraš dopustiti, da ti povem o nadaljnji Terezini usodi tudi tisto, kar le malokdo ve in zanesljivo tudi tebi še ni prišlo na ušesa.«

»Ne morem verjeti, da si tudi ti, ki živiš tu v samoti, že slišala o moji Terezi?« se je začudil Marko.

»Poslušaj in mi verjemi,« je dejal starkin glas. »Orožnikoma, ki sta jo morala odpeljati v ječo, se je deklica tako zasmilila, da sta stopila na stran in se zlahka dogovorila, da jo bosta skrivaj izpustila. Morala jima je obljubiti, da se ne bo več nikoli vrnila k reki, nato pa sta ji razvezala roke in jo napotila v gozd. Ob vrnitvi sta potem rekla županu, da je skušala pobegniti in utonila v reki. Zgodba je bila tako resnična, da ni vanjo nikdar

nihče podvomil, čeprav njenega trupla v reki seveda niso nikoli našli.«

»Pravijo, da reka nikoli ne vrne trupla nedolžnega,« je vztrepetal mladenič.

»Poslušaj in mi verjemi,« je spet ponovila starka. »Deklica je v silnem strahu, da se bo o njeni izpustitvi izvedelo, in da jo bodo spet iskali, hodila vse globlje in globlje v gozd. Kmalu je potem ugotovila, da goščave ni nikjer konca in da je zašla. Sedla je na štor, da bi se vsaj malo spočila in premislila, kaj ji je storiti. Zazdelo se ji je, da bi bilo bolje sedem let ječe, kot pa večno izgnanstvo. Kajti, ugotovila je, da tako ne bo več nikdar videla svojega Marka. Zajokala je od silne bridkosti in nemoči, a namesto solza so ji iz oči začeli padati najčistejši biseri. Ustrašila se je tega čudeža in je samo še bolj jokala.

Neko jutro je šla starka, ki se je morala pred davnimi leti zaradi krivice tudi sama skriti v temnem gozdu, s svojimi vrči po vodo. Naletela je na tanko bleščečo sled in začudena ugotovila, da je po njenem gozdu nekdo natrosil najčistejše bisere. Šla je po njihovi sledi in naпослед prišla do deklice, ki je že povsem omagala in bi kmalu umrla od lakote. Pomagala ji je in tako sta postali prijateljici. Še danes prebivata skupaj v svoji gozdni hišici in druga drugo tolažita zaradi nesreče, ki so ji nad njiju priklicali hudobni ljudje.«

»Tvoja zgodba je čudovita in neizmerno sem ti hvaležen zanjo,« je ganjen dejal Marko. »Čeprav vem, da ni resnična, se bom lahko z njo tolažil, ko mi bo spet tako hudo.«

»Dvigni vrče in kmalu boš razumel, zakaj sem ti morala prejle zavezati oči,« ga je podrezala starka in se napatila pred njim.

Stopal je za njo in si v mislih ponavljal njene besede, ki so se mu zdele povsem neverjetne, a so ga kljub temu lahko potolažile. Imelo ga je, da bi si kar snel ruto z oči in začel po gozdu iskati biserno sled. Vse bolj je celo upal, da bi jo morda res našel in vse bolj ga je mikalo, da bi prelomil obljubo, ki jo je dal starki.

Tedaj se je njegova vodnica nenadoma ustavila.

»Ali sva prispela?« je vprašal in odložil vrča.

»Sva,« je tiho dejala in mu snela povezo.

Zamižal je od premočne svetlobe in si pomel oči. Ko pa jih je potem spet odprl, je na jasi pred seboj zagledal Terezo, ki mu je šla naproti in prav tako ni mogla verjeti svojim očem. Zakričala sta od lepe bolečine, da je še dolgo odmevalo med debli in si stekla v objem. Šele sedaj, ko sta se tesno objela in sta z vsem životom čutila drug drugega, sta res verjela, da se jima vse to ne dogaja le v sanjah.

Dobra starka, ki je rešila Terezo in ji ponudila zavetje, je vsa ta leta skrbno pobirala bisere, ki jih je izjokalo ne-

utolažljivo dekle. Bilo jih je za največjo mlinarsko vrečo in nekateri med njimi so bili veliki kot fižol. Bilo je to tako silno bogastvo, da bi si lahko Marko in Tereza z njima kupila grad. A sta odšla raje v tuje kraje in sta vse življenje po kapljicah pila čudežni sad svoje ljubezni. Veliko jih je ostalo še njunim potomcem, ki so poznali zgodbo in niso bili nikoli razsipni. Zadnji biser, ki je še ostal v vreči, mi je pred smrtjo poklonila mati, ki ji je bilo prav tako ime Tereza. Nosim ga v skritem žepu in zmeraj, ko se znajdem v temi, mi sveti.

GOLOBARJEVA HČI

Ob reki Rabi je nekoč stal mogočen grad s tremi dvžižnimi mostovi in sedmimi visokimi stolpi, ki jih je bilo že od daleč videti. V njem sta s svojimi številnimi služabniki živela grof in grofica, ki sta imela samo eno hčerko. Ime ji je bilo Etelka. Bila je zvedava in mila deklica, ki sta ji starša zaman skušala privzgojiti plemenitaško vzvišenost. Tudi bogati in ugledni snubci, ki so zaradi nje že začeli obiskovati grad, je niso niti malo zanimali.

Grofova hči se je še najraje družila z mladim golobarjem Ernijem, ki je na gradu skrbel za golobe. Njegovo opravilo sicer še med grajsko služinčadjo ni bilo posebej cenjeno, toda Etelke to ni motilo. Občudovala je prizadevnost, s katero je mladenič skrbel za ptiče in včasih mu je pri tem celo skrivaj pomagala. Plezala sta po globnjakih, ki jih je izdeloval v svoji delavnici, samičkam podstavljala jajca in skrbel za mladiče, ki so se učili leteti. Kadar sta se pri tem preveč zamotila, so ju grajske spletične zasačile in Etelko zatožile pri grofici. Ta jo je potem oštevala in ji dopovedovala, da se grajska gospodična pač ne sme družiti z navadnim golobarjem in da

jo bo, če se bo to le spet ponovilo, hudo kaznovala. A deklica je zmeraj znova spet uhajala h golobom.

Potem so grajske gospodične na lepem ugotovile, da se je grofovi hčerki čez poletje trebušček zelo povečal in niso ji več verjele, da se je le zredila. Priznala je materi, da z Ernijem pričakujeta otroka. Vsa v solzah jo je prosila, naj spoštuje njeno srčno izbiro in ji pomaga prepričati očeta, naj sprejme golobarja za zeta. A grofica je seveda vedela, da to ne bo mogoče in tudi njo so oblile solze.

Grofa je ob novici resnično popadla taka jeza, da je z enim samim zamahom presekal svojo hrastovo mizo na dvoje. Pri priči je zaukazal biričem, naj nesrečnega mladeniča vklenejo v verige in ga kaznujejo s triintridesetimi udarci z bičem. Po tistem pa ga je velel odpeljati v najtemnejšo grajsko ječo. Pustiti so ga morali brez kruha in vode, vrata pa so zazidali s kamnito opeko.

Čez sedem tednov je od silne žalosti in neutolažljivega joka že povsem obnemogla Etelka rodila zdravo in krepko deklico. Komaj jo je stisnila v naročje in ji nataknila okoli vratu svojo zlato verižico, je trdosrčni grof velel grajskim deklam, naj dojenčka pri priči odnesejo iz gradu in napravijo z njim, kar vedo in znajo. Vsem svojim služabnikom pa je zagrozil, da bo slehernemu, ki bo le črhnul o porodu, dal pri priči oddrobiti glavo. Ker so dobro poznali njegovo silno jezo in trdo srce, so seveda

molčali kot grob in že naslednji dan je bilo na gradu spet vse tako, kot da se ni nič zgodilo.

Le hčerka ni očetu vsega tega nikdar odpustila.

Bila je prepričana, da je Erni že umrl v ječi, njunega otroka pa so grajske spletične umorile, zato ji ni bilo več do življenja na gradu. V temni noči je slekla svoja grofovsko oblačila in se preoblekla v deklo. Izmuznila se je mimo stražarjev in se odpravila po svetu. Hodila je vso noč in ves dan in ni postala niti za toliko, da bi si spočila noge. Želela je oditi tako daleč vstran od domačega gradu, da ne bi tam o njem nikoli več slišala niti glasu. Le tako je namreč lahko upala, da bo z leti vsaj malo pozabila na svojo nesrečo.

Minilo je sedem dni, nesrečno dekle pa je bilo še zmeraj na poti. Bila je ravno pred Blatogradom, ko so oznanili, da se je se je kralju rodil sin. Obenem pa se je tudi razvedelo, da je kraljica po porodu zelo oslabela in da ji je zmanjkalo mleka. Etelka je odšla na kraljevi dvor in je stari spletični, ki je skrbela za novorojenca, zaupala svojo zgodbo. V njenih prsih je bilo veliko mleka, ki ga ni mogla ponuditi svojemu otroku, zato so ji dopustili, da je dojila kraljeviča. Kraljica je kmalu ugotovila, da je poštena in dobrega srca, zato jo je naprosila, naj ostane na dvoru. Tako je postala kraljeva dojilja.

Etelka žal ni vedela, da je bil Erni, ki so ga zazidali v grajsko ječo, še živ. O tem pa ni vedel tudi nihče na gra-

du. Visoko v zidu je bila namreč lina, skozi katero je podnevi v vlažen in temen prostor sijalo sonce, ponoči pa je skozi njo pokukala luna. Ko je mladi jetnik prvič pristavil pručko in se povzpел k svetlobi, so na to majhno okence prileteli njegovi golobi. V kljunih so mu prinesli zrnje, ki so ga pobrali na grajskem dvorišču. Nato pa so mu iz potočka, ki je obkrožal grad, v kljunih prinesli še vodo. Tako so ga nato dan za dnem skrbeli zanj in mu pomagali, da je ostal pri življenju.

Etelka žal ni vedela, da je tudi njena hčerka še živa. Grajska dekla, ki je morala dojenčka ponoči spraviti iz gradu, je dolgo tavela po ravnici in iskala primeren prostor, kjer bi ga lahko odložila. A prav nikjer se ji ni zdelo povsem primerno, saj se je bala, da ga bodo raztrgale zveri. Nato pa se je le domislila in je deklico položila v leseno korito, v kakršnem so takrat mesili testo. Skrbno jo je pokrila z volneno odejo in spustila korito v reko Rabo, ki je tekla tam mimo. Domov grede se je potem urezala v prst in je s krvjo prepojila plenico. Tako ji je grof verjel, da je dojenčka res umorila in njegovo črno srce je bilo mirno.

Leseno korito z nesrečno deklico je voda varno nosila v neznanu. Če se je le zganila in zajokala, so jo valovi znova zazibali v sen. Zdelo se je, kot da bi tudi reka čutila, da se je v tej gluhi noči zgodilo nekaj resnično hudega in je želela čim boljše poskrbeti zanj. Zjutraj jo je

tako odložila na produ za velikim mlinom, kamor so že navsezgodaj prihajale prat perice. Mlinarjeva žena, ki je vstajala med prvimi, saj je njen mož vsak dan potreboval čisto belo oblačilo, je zaslišala otroški jok in onemela. Dvignila je otročička iz korita in ga brez obotavljanja odnesla domov. Tudi mož, ki se je pravkar predramil, ni mogel verjeti svojim očem. Mlinar in mlinarica sta si namreč že dolgo želela otroka, a sta nanj zaman čakala.

»Prepričan sem, da nama je tega otroka poslal bog,« je padel mlinar na kolena in se od sreče razjokal. »Obljubim mu, da bom skrbel zanj bolj, kot bi lahko skrbel za svojega,« se je sklonil ženi v naročje in poljubil dojenčka na čelo.

»Ker je danes god Svete Ivane, naj bo deklici ime Ivana,« je dejala žena in se stisnila k možu. Bila sta srečna, kot nista bila še nikdar v življenju in tudi njun posvojeni otročiček je to zagotovo začutil.

Komaj je Ivana shodila in je napravila prve korake po dvorišču, so k njej prileteli golobi. Radi so se namreč zadrževali pri mlinu, kjer se je zmeraj kaj zrnja tudi raztreslo, mlinar pa je imel rad živali in jih ni odganjal. Deklica je pobožala belo golobico, ki se začuda sploh ni splašila in njene otroške oči so zasijale v neizmerni radosti. Mlinar in mlinarica sta začutila, da se je zgodilo

nekaj čudovitega, česar sicer nista mogla povsem razumeti, zato pa se ju je toliko bolj dotaknilo.

Ivana je od tedaj vsako jutro nakrmila golobe, ki so poletavali okoli nje in ji sedali na ramena in roke. Tega svojega opravila ni opustila niti tedaj, ko je bila že dekle in je začela očetu in mami pomagati v mlinu. Vsak, ki je kdaj videl to njeno igro in kramljanje s pticami, je ob prizoru zastal in se čudil. Bila je to paša za oči in srce, saj dekle je bilo lepo kot vila in golobi so jo imeli radi, kot bi bila najlepša bela golobica.

Leta so minevala in kraljevič v Blatogradu je postal polnoleten. Kralj ga je po svečanem kosilu poklical k sebi in mu dejal: »Napočil je čas, ko se moraš ozreti po kraljestvu, ki mu boš nekoč vladal. Dodelil ti bom dobro spremstvo in te poslal na pot po deželi. Pokazali ti bodo vse tisto, kar kot bodoči kralj moraš videti. Prosim te, da imaš ves čas odprte oči, saj boš zagotovo videl in spoznal marsikaj, kar ti bo kasneje koristilo.«

Kraljeviču so osedlali belega konja, v kraljevo kočijo pa napregli osem najboljših vrancev. Tik pred odhodom je poljubil kraljico, nato pa je pristopil še k svoji dovilji Etelki, ki je vsa ta leta ljubeče skrbela zanj in jo je imel rad kot mater. Pobožala ga je po licih in mu prišepnila: »Prepričana sem, da boš potoval po pravi poti in doživel veliko lepega. Rada pa bi, da pred ljudmi ne skrivaš

svoje dobrote, saj te bodo le tako lahko potem vzljubili tudi kot kralja.«

Kraljevič je resnično z neizmernim zanimanjem in radovednostjo potoval po deželi. Oprode so mu bili pokazali že vsa naravna čudesa in bogastvo, ki je bilo delo človeških rok, pa se še zmeraj ni želel vrniti na dvor. Nadvse rad se je družil s preprostimi ljudmi in če je le mogel, je zavil po svoje. Tako je v mestu zvedel za mlin, v katerem so mleli najboljšo moko, iz katere so peki lahko spekli hrustljavi zlatorumeni kruh. Seveda si je želel mlin pri priči ogledati in že dopoldne je kraljeva kočija pridrdrala k reki Rabi.

Ko je kraljevič na dvorišču razjahal konja, je ostrmel in ni več mogel odmakniti pogleda. Pred njim je stalo zalo dolgolaso dekle in krmilo golobe. Ptiči so poletavali okoli nje, ji sedali na ramena in ji jedli iz dlani. Dekle je klepetalo z njimi in je bilo tako zamaknjeno, da prišlekov dolgo časa ni niti opazilo. Kraljevič je pomislil na svojo doviljo Etelko, ki je drobtine s kraljeve mize zmeraj natrosila golobom in prešinilo ga je, da bi jo razveselil z darilom.

»Ne zameri mi, gospodična, a morda lahko ustrežeš moji veliki prošnji?« jo je povprašal. »Moja prijateljica bi se nadvse razveselila, če bi ji za darilo prinesel goloba, zato te prosim, ali mi lahko enega prodaš?«

Ivana se je zdrznila, saj je šele sedaj ugotovila, da stoji pred kraljevičem. Za trenutek je pomislila, nato pa je odgovorila: »Ne zameri mi, kraljevič, nadvse te spoštujem in zelo rada bi ti bila ustregla, žal pa golobi niso moji in ti jih torej ne morem prodati.«

»Čigavi pa so potem?« ga je zanimalo.

»Nikoli jih nisem vprašala, čigavi so, ker me to tudi ni zanimalo,« je odvrnila.

»Pa jih pač povprašaj, če je to res v tvoji moči?« je bil radoveden.

»Ne smeš mi zameriti, a res se mi ne zdi dostojno, da bi jih o tem spraševala,« se je nasmehnila. »To bi bilo namreč tako, kot če bi vprašala, čigavo je nebo?«

Kraljeviču je bil ta odgovor tako všeč, da se je želel še pogovarjati z dekletom. Rade volje je sprejel mlinaričino povabilo in je ostal še na kosilu. Ko pa se je bližal trenutek, ko bi se moral posloviti, je prosil mlinarja, ali mu lahko vsaj popoldne pomaga v mlinu. Tako je lahko ostal še do večera. Ko pa se je le spet bližal trenutek, ko bi se moral posloviti, je Ivana prosila očeta, ali lahko kraljevič s svojim spremstvom prespi pri njih. Mlinar je to seveda rade volje dovolil, saj tako spoštovanega gosta še ni bilo pri hiši.

Zjutraj sta kraljevič in Ivana skupaj nakrnila golobe. Vsem, ki so videli ta prizor, se je zazdelo, da se med njima dogaja nekaj lepega. In niso se niti malo motili. Še

tisti večer, ko se je kraljevi sin vrnil na dvor, je očetu in materi sporočil, da si je izbral nevesto. Kralj in kraljica sta vso noč bedela in tuhtala, ali naj sinu res dovolita poroko z navadnim dekletom. Ko se še ob svitu nista mogla odločiti, sta dala poklicati kraljevičevo dojiljo, ki sta jo oba zelo spoštovala in sta jo prosila za nasvet.

»Nisem tako pametna in pogumna, da bi lahko svetovala kraljem,« jima je odvrnila Etelka. »Oba pa dobro vesta, da imam vajinega otroka rada, kot bi bil moj, zato mu ne morem želeti, da bi se mu zgodilo enako, kot se je pred davnimi leti meni.«

Kralj in kraljica sta poznala njeno zgodbo in sta razumela, kaj jima je želela povedati. Še tisti hip sta se odločila, da bosta spoštovala sinovo željo in dvorski služabniki so se z najboljšo kočijo in najhitrejšimi konji odpravili po bodočo nevesto in njene starše.

Ko je Ivana na grajskem dvorišču stopila iz kočije, so vsi obnemeli vpričo njene lepote in lepega vedenja. Le kraljevičevi dojilji se je iz prsi izvil vzdih, saj je na njenem vratu prepoznala zlato verižico, ki jo je ob rojstvu pripela okoli vratu svojemu nesrečnemu otroku.

»Od kod imaš to verižico, ljuba gospodična?« je vprašala s tresočim glasom.

»Oče in mati sta mi jo kupila, ko sem bila še v zibelki,« je odvrnila Ivana, ki ni vedela o svoji usodi. »Hvalež-

na sem jima za vse, kar sta storila zame in zato mi je lepša in ljubša od vsega drugega nakita.«

Tedaj je mlinar, ki je bil pošten in ponižen človek, stopil pred kraljevo družino in dejal: »Mojo hčerko je zaprosil za roko najimenitnejši mladenič v tej deželi, zato je moja dolžnost, da vam povem resnico. Le tako bo lahko nevesta brez vsake skrivnosti stopila v zakon in bo njuna zveza ostala za zmeraj čista,« je prijel Ivano za roko in jim povedal o tistem jutru, ko je njegova žena na produ za mlinom našla korito z dojenčkom.

Vsi, ki so slišali to zgodbo, so solzami v očeh zrlili v mater in hčer, ki sta se po tolikih letih prvič objeli. Kralj in kraljica sta bila zadovoljna, saj se je izkazalo, da je bila kraljevičeva nevesta v resnici grofovske krvi. Še tistega dne so sli po vsej deželi razglasili glas o kraljevski poroki, kralj pa je dobrega mlinarja imenoval za nadzornika vseh mlinov v deželi.

Pred poroko je imela Ivana samo še eno željo: želela je, da bi kosti njenega pravega očeta prenesli iz ječe, kjer so bile zazidane in jih pokopali na pokopališču. Kralj ji je v tem ustregel in ker je trdosrčni grof medtem že umrl, so se lahko že naslednji dan lotili žalostnega opravlila. A ko so končno po tolikih letih odstranili kamnite zidake na vhodu v ječo, je delavcem od silnega preseženja popadalo orodje iz rok. Golobar je bil namreč še živ in je kar poskakoval od silnega veselja. Ves zarasel v

brado, ki mu je že segala do tal, da si jo je moral ovijati okoli tankega pasu, jim je pojasnil, da so ga ves ta čas hranili in napajali golobi. Zgodba o čudovitem prijateljstvu med človekom in živalmi je obrožila deželo in od takrat je bilo v vsem kraljestvu najstrožje prepovedano preganjati golobe.

JERIČINI ČUDEŽI

Sredi širne ravnice sta v majhni leseni hišici živela mož in žena, ki sta se imela zelo rada in sta imela sedem otrok. Bila sta zelo revna, zato je bila njuna edina skrb, kako bi otroke čimprej spravila do kruha. Njuni trije sinovi so zrastle v postavne in krepke fante, ki so radi prijeli za vsako delo in so se lahko že zgodaj sami preživljali. Njune tri hčerke so bile lepe in urne deklice, ki so si zlahka našle ženine in so bile že poročene. Le najmlajša hči Jerica je bila povsem drugačna od svojih bratov in sestra, zato sta bila starša zaradi nje že zelo v skrbeh. Čeprav je bila že odrasla, je še zmeraj najraje posedala na domačem pragu in pasla edino gos, ki jim je še ostala pri hiši. Ko sta ji prigovarjala, naj se vendar že končno ozre okoli sebe in začne razmišljati o svoji prihodnosti, je Jerica zmeraj le odmahnila. »Le zakaj se že ves čas po nepotrebnem vznemirjata,« jima je pravila, »ko pa je meni vendar tako lepo pri srcu in sem na domačem dvorišču povsem zadovoljna.«

Oče in mati sta se ob tako prisrčnih odgovorih ponavadi za nekaj časa pomirila, nato pa ju je kmalu spet začelo črvičiti.

»Včasih je bilo pri hiši sedem lačnih otroških ust, pa smo nekako le preživeli,« je premišljevala mati, »zato bo morda res najbolje, da ubogi otrok, ki pač ne ve sam poskrbeti zase, ostane z nama.«

»Pozabljaš, ljuba žena, da midva ne bova živela večno,« ji je odgovarjal mož. »Tako bo Jerica prej ali slej ostala sama in bo gotovo umrla od lakote.«

Tedaj je na bližnjem gradu umrl stari gosji pastir in so potrebovali novega. Razglasili so to daleč naokoli in glas je prišel tudi do lesene hišice v ravnici. »Nikogar ne pozna, ki bi se tako rad družil z gosmi kot ti,« sta starša prigovarjala hčerki. »Bilo bi torej greh, če ne bi vsaj poskusila.«

Jerica je dolgo premišljevala, nato pa jima je dejala: »Če bom res poskusila, mi bo to najbrž tudi uspelo. Zato se pač zdaj odločita in mi iz čistega srca zaupajta, ali bosta res zadovoljna s tem, da bo vajina hčerka vse življenje gosja pastirica?«

Čudila sta se njenemu pogumu in rahlo jima je šlo na smeh. »Seveda bi bila rajši, če bi najina hčerka lahko postala grofica, kajti tedaj bi se ji v življenju zagotovo boljše godilo,« sta ji odvrnila. »A ljudje iz majhnih lesenih hišk moramo biti pač skromni in zato bova resnično presrečna, če te bodo sprejeli vsaj v službo.«

»Rada vaju imam in skušala vama bom ustreči,« je prikimala Jerica.

Nato je poklicala svojo gosko in se z njo odpravila na grad.

Pred grajskimi hlevi se je že trlo ljudi, ki so želeli postati gosji pastirji. Prišli so iz vseh vetrov in so prinašali najrazličnejša priporočila. Drenjali so se, se suvali s komolci in se glasno prerekali, kateri je najbolj primeren za novo službo. Le Jerica je stala s svojo gosko povsem ob strani in je potrpežljivo čakala.

Glavni grajski hlevar je vso dopoldne poslušal ljudi, ki so želeli v službo in presojal, kateri bi bil najbolj primeren. Najnazadnje se je ustavil še ob Jerici in ji dejal: »Le kako naj sploh vem, da si res želiš postati pastirica in da veš kaj o tem poslu, ko pa ves čas nisi spregovorila niti besede?«

»Ne zamerite mi, gospod, a moram vam reči, da sem zaradi vsega, kar se tu dogaja, hudo žalostna,« je odvrnila. »Prerekajo se in na ves glas kričijo, na uboge gosi pa nihče niti ne pomisli, pa čeprav so že na smrt preplašene,« je ljubeče pobožala svojo preplašeno gosko, ki ni bila vajena take gneče in je res kar drgetala.

Hlevar se je popraskal po bradi in nato še po pleši, potem pa dejal: »Vidim, da imaš rada gosi in da imajo tudi one tebe rade, zato ti bom prvi ponudil priložnost. Sedem dni boš pasla največjo grofovsko jato in če ti ne bo medtem niti ena sama umanjkala, te bom sprejel v službo. Sicer boš pa morala odslužiti tako, da boš za

vsako pogrešano gos v grajski kuhinji eno leto pomivala posodo.«

Prikimala je in mu segla v roko. Mnogi so silno negodovali, ker je prav deklica prva dobila priložnost, a beseda glavnega hlevarja je bila pač pri tem zadnja. Že naslednje jutro ji je prignal natanko sedeminsedemdeset gosi, jih skupaj z njo še enkrat preštel, nato pa jo je z njimi napotil na širne travnike.

Jeričina goska je seveda dobro vedela, kaj imajo goske najraje. Popeljali sta jih do najslajše mlade trave in jim razkazali najčistejše mlake. Pasle so se lahko, kolikor jim je bila volja in se do onemoglosti prekopicale v vodi, tako da so vsak večer prav sladko zaspale. Zato se ni deklica niti malo bala, da bi ji katera ušla, zato je komaj čakala, da bo minil še sedmi dan. A zadnjo noč je prišel glavni grajski hlevar k njej na pašo in ji dejal: »Ne zameri mi, da te motim, a zelo se mi mudi in moraš mi pomagati. Njegova visokost grof si je za večerjo zaželel mlado gos in ne morem mu jo dati, ker so vse mlade gosi v tvoji jati. Ne preostane mi torej drugega, kot da ti eno vzamem!«

»Ne zameri tudi ti meni, a to žal ne bo šlo!« je pastirica dvignila svojo vrbovo šibo. »Če ti dam gos, mi bo jutri ena manjkala. Potem pa me ne boš sprejel v službo, za povrh pa bom morala eno leto pomivati posodo v grajski kuhinji.«

Hlevar ji je zagotavljal, da jo bo kljub temu sprejel v službo in jo je milo prosil, naj se ga usmili. Toda Jerica mu ni verjela in je bila še kar neizprosna. Tedaj pa je možakar pokleknil pred njo in šlo mu je že tako na jok, da bi ji s svojim smrkanjem lahko preplašil gosi.

»Naj ti bo,« je končno dejala Jerica. »Dam ti gos, če ji boš ves čas na poti do gradu tiščal nos pod rep, da se ne bo revica podelala,« je terjala. »Le tako bom namreč lahko prepričana, da potepuški psi ne bodo izvohali sledi in mi razgnali jato.«

Glavni hlevar se je poprskal po bradi in nato še po pleši, potem pa je le uvidel, da mu ne preostane drugega. Mnogi izmed njih, ki so si želeli v službo, so namreč tako zelo pritiskali nanj, da je moral deklico na vsak način pretentati. Ujel je torej mlado gos, ji vtaknil nos pod rep in oddirjal proti gradu. Tolažil pa se je lahko pri tem edino s tem, da je bila temna noč in ga ni najverjetneje nihče videl.

Jerica zaradi izgubljene gosi ni bila posebej v skrbeh, saj je bila v jati še njena gos, za katero hlevar ni vedel in tako jih je bilo še zmeraj sedeminsedemdeset. Zjutraj, ko jih je po sedmih dnevih prignala pred grajske hleve in jih je hlevar preštel, seveda ni mogel verjeti svojim očem. Preštel jih je še enkrat, pa jih je bilo še zmeraj natanko toliko, kot jih je pred sedmimi dnevi odgnala na pašo. To mu nikakor ni šlo v glavo, saj ji je sinoči eno

odnesel. Posvetoval se je z drugimi hlapci, ti pa so o vsem prišepnili samemu grofu na uho. Temu se je zdel dogodek nadvse neobičajen in je dal poklicati Jerico k sebi.

»Draga gospodična, ki si tako želiš postati gosja pastirica na mojem gradu,« jo je nagovoril. »Mnogi na tem dvorišču so prepričani, da se je nocoj zgodil čudež in razumeti moraš, da sem tudi sam zelo radoveden. Moj glavni hlevar trdi, da je sinoči iz tvoje jate odnesel mlado gosko, tebi pa zjutraj kljub temu ni nobena manjkala. Hlevarju seveda verjamem, saj sem gosko sam pojedel za večerjo, tebe pa torej sprašujem, ali znaš res delati čudeže?«

»Velecenjeni grof, če vi temu pač pravite čudež, potem vam že ne morem odgovoriti drugače,« je skomignila Jerica. »Tako kot najverjetneje tudi vi ne morete reči drugega, kot da sem nalogo uspešno opravila in mi torej pripada služba.«

Grof se je ugriznil v jezik in je dal še tisti hip poklicati svojega pisarja, ki je veljal za najbolj učenega in modrega človeka daleč naokoli. Pojasnil mu je, kaj se je bilo zgodilo in ga prosil za nasvet. Starec se je zaprl v svojo sobo in je vse do večera tuhtal. Nato je prišel spet pred grofa in mu dejal: »Če želimo vedeti, ali dekle res zna delati čudeže, jo moramo pač prisiliti, da napravi še kakega.«

Kralj je pohvalil svojega modrega pisarja in je napravil, kot mu je ta predlagal. V grajskem stolpu so se oglašile fanfare in kmalu so se vsi grajski zbrali na dvorišču. Privedli so Jerico ter ji ukazali, da je stopila pred grofa. Ta se je sklonil k njej in dejal: »Zaupali smo ti grajske gosi in dobro si pazila nanje, zato te moram pohvaliti. Rade volje bi te tudi sprejeli v službo, a moramo žal ugotoviti, da smo te ob tem ujeli na laži. Navadna lažnivka pa žal ne more in ne sme postati gosja pastirica. Rekla si namreč, da si to noč napravila čudež, mi vsi pa dobro vemo, da navadni ljudje ne morejo delati čudežev.«

»Rekla sem samo, da naj je pač čudež, če že vi temu tako pravite,« je vzkliknila deklica.

Toda, grof je ni pustil do besede. Položil je prednjo prazno vrečo in je dejal: »Le če s svojimi besedami do vrha napolniš to vrečo, ti bomo lahko res verjeli, da vse to, kar govoriš, niso le prazne marnje in dobila boš službo. Sicer te bomo nagnali z dvorišča in nikoli več ne boš smela stopiti na grofovsko zemljo.«

»Prav,« je zavzdihnila Jerica. »Povedala vam bom, kako je bilo s to nesrečno gosjo in potem boste sami presodili, ali si res zalužim tako kruto kazen,« se je ozrla po množici. »Šest dni sem pasla vaše gosi in ves ta čas se ni niti eni sami skrivilo niti pero. Veselila sem se že novega dne, ko se mi bo končno uresničila srčna želja

ter trepetala, da ne bi na moje jato po naključju nalete-
li potepuški psi in ga razgnali. Tedaj pa je prišel ta go-
spod,« je stopila pred glavnega grajskega hlevarja in na-
daljevala: »Rekel je, da si je velecenjeni grof za večerjo
zaželel mlado gos. Seveda mu je nisem želela dati, a me
je še kar prosil in moledoval. Tako sem se ga na koncu
usmilila. Prosila sem ga edino le...«

Hlevar se je popraskal po pleši in zardel kot kuhan
rak. Ustrašil se je, da bo pred vsemi povedala, kako je
moral vso pot tiščati nos goski pod rep. »Dovolj bodi!«
je vzkliknil. »Ali ne vidite, da je vreča že polna?« jo je
pobral in pihnil vanjo, da se je v hipu napolnila. Zbrani
so vzdihnili od začudenja, hlevar pa je zavezal vrečo in
jo vrgel v grajski vodnjak.

Tako je Jerica spet napravila čudež in postala grajska
gosja pastirica.

Grofu pa njena skrita moč ni in ni dala miru. Če je le
imel čas, se je sprehodil po travniku in poklepetal z njo.
Postala sta dobra prijatelja in deklica mu je naposled
zaupala, kako so se zgodili te njeni čudeži. Ko je izvedel,
da je moral njegov hlevar vso pot tiščati svoj gizdavi nos
goski pod rep, ga je popadel tak smeh, da se je kar va-
ljal in valjal po tleh. Ko pa je le prišel k sebi in mu je Jeri-
ca s pozlačene grofovske oprave pobirala gosjo nesna-
go, jo je prijel za roko in dejal: »Dovoli, da ti zdaj tudi jaz
zaupam svojo skrivnost. Ko je bila moja pokojna mati že

zelo bolna in je ležala na smrtni postelji, me je dala poklicati k sebi in mi izrekla svoj zadnji materinski nasvet. Prosila me je, naj si nikar preveč ne zbiram neveste po stanu in pameti, temveč naj raje vzamem za ženo dekle, ki me bo znala spraviti v tak smeh, da se bom kar valjal po tleh. In kaj sem torej zdaj počel drugega?«

»Prav pošteno si se povaljal, res,« je odvrnila Jerica, ki še zmeraj ni dojela, kaj ji želi s tem povedati. »Bojim se, da te tvoje obleke ne bo več mogoče očistiti.«

Grof pa se je le nasmehnil in jo dvignil v naročje. Odnesel jo je na grad in kar sredi dvorišča razglasil, da si je končno izbral nevesto. Pripravili so veliko gostijo, na kateri pa na grofičino željo niso snedli niti ene same gosi.

KOVAČEVA HVALEŽNOST

V leseni koči pod Srebrnim bregom je živel a mati s tremi sinovi. Mož ji je umrl, ko je bil najmlajši sin še v plenica h, zato je težko preživljala družino. Komaj so sinovi odrasli, jim je v culo povezala potico in jih napolila v mesto. »Ničesar drugega nimate na tem svetu kot moje ljubeče srce, ki bo ves čas trepetalo za vas in zdrave moške roke, s katerimi si lahko zaslužite za življenje,« jim je dejala ob slovesu. »Ničesar drugega vas tudi ne prosim, kot da ne pozabite name in se čez sedem let zopet vrnete v domačo vas,« jih je drugega za drugim poljubila na čelo in jim vsakemu posebej zaželela srečo.

Najstarejši brat se je v mestu zaposlil v pekarni. Prvo leto je bil vajenec, drugo leto pomočnik, tretje leto pa je že opravil mojstrski izpit in je postal pek. Kruh, ki ga je pekel, je bil nadvse okusen in ljudje so radi zahajali v pekarno. Kmalu je bil že tako bogat, da so daleč naokoli z glasnim spoštovanjem in prikrito zavistjo pravili o njegovi sreči.

Drugi brat se je zaposlil v mestni gostilni. Prvo leto je pomival kozarce, drugo leto je stregel pijačo, tretje leto

pa je že delal pri blagajni. Dobro se je spoznal na vina in bil prijazen z gosti, zato so ljudje radi prihajali v gostilno. Kmalu je bil že tako bogat, da je vse bolj nestrpno razmišljal o vrnitvi in gostilni, ki da jo bo postavil v domači vasi.

Najmlajši brat je že v predmestju naletel na starega kovača, ki je iskal vajenca. Kovačija je bila majhna in obubožana, kovač pa tako star in slaboten, da ni več mogel dvigniti kladiva. Že dolga leta se ni nihče želel zaposliti pri njem, saj so vsi vedeli, da ne bodo kaj pridna zaslužili. »Če še to pomlad ne najdem nikogar za v pomoč, zagotovo ne bom preživel do zime, saj so mi zaloge v shrambi že zdavnaj pošle,« je potožil mojster.

»Za kruh bova pa v tej delavnici že nekako zaslužila,« je odvrnil fant, ki se mu je starec zasmilil in je zato ostal pri njem.

Pridelala sta potem iz leta v leto res le za kruh in kak priboljšek ob nedeljah.

Starejša brata sta mlajšemu ves čas prigovarjala, naj si vendar poišče kakšno boljšo službo, a ta je bil dobrega srca in je starega mojstra že tako vzljubil, da ni želel o tem niti slišati. Brata tega nikakor nista mogla razumeti, zato sta ga zaradi njegove revščine vse pogosteje zasmehovala. Toda najmlajši jima tega ni preveč zameril. »Velika sreča je, da sta vsaj vidva bogata,« jima je

pravil. »Mama bo tega gotovo tako zelo vesela, da je tudi vsa moja revščina ne bo preveč žalostila.«

Minilo je sedem let in bratje so morali izpolniti obljubo, ki so jo ob odhodu dali materi.

Starejša brata sta se vračala iz mesta vsak s tremi vozovi, na katerih sta tovorila prisluženo bogastvo. Najmlajšemu je stari kovač podaril le košarico orehov, ki jih je vso zimo sušil na peči. »Sam vidiš, da je to res vse, kar ti lahko dam v zahvalo,« mu je šepnil s solzami v očeh. »Ravno toliko jih je, da ti bo mama ob prihodu lahko spekla potico. Enega pa boš zasadil in iz njega bo zraslo drevo, ki te bo spominjalo name, ko me ne bo več na svetu.«

Bratje so se vrnili v vasico pod Srebrnim bregom in mati je bila vseh treh enako vesela. Spekla je veliko in okusno orehovo potico, a se je starejša brata nista niti dotaknila. »Radostiš se potici, kot da ne bi vedela, da je to edino, kar je tvoj najmlajši sin prislužil v sedmih letih,« sta bila videti užaljena. »Najino bogastvo, ki sva si ga prigarala s svojimi rokami, pa je vredno tisočkrat več in od njega bodo imeli vsi tu korist.«

Mati je le znova objela vse tri sinove in ni rekla ničesar.

Najstarejši sin je prav v središču vasi še tisto leto zgradil pekarno, ki je slovela po najboljšem kruhu. Drugi je dal ob njej postaviti gostilno, ki je bila edina daleč na-

okoli in je bila zmeraj polna. Najmlajši pa je za hišo posadil oreh in je ostal pri materi. Živela sta skromno, kot so tu živeli mnogi in nista imela velikih želja, niti velikih skrbi.

Tekla so leta in vmes se je seveda dogajalo marsikaj. Bile so velike suše, ko so na širnih poljih prešla žita in ni bilo dovolj moke za kruh. Takrat je pek tenko piskal in se je moral privaditi skromnejšemu življenju. Bile so vojne, ko so šli vsi fantje iz vasi na fronto, možje, ki so še ostali, pa niso imeli več niti za pijačo. Takrat je bila gostilna prazna in gostilničar je moral biti zadovoljen z drobižem.

Naneslo je potem, prav v teh hudih časih, da je prvič obrodil oreh, ki ga je najmlajši sin posadil za hišo. Njegov plod mu je bil drag spomin na starega kovača, ki je medtem že umrl, zato je dolgo odlašal, preden je strl prvi oreh. A glej, kaj se je potem zgodilo! Ko je razklenil zdravo in čvrsto lupino, je ugotovil, da so njegova jedrca zlata. Čisto zlato pa je potem našel tudi v vseh drugih orehih s tega čudežnega drevesa. Bilo ga je toliko, da sta lahko z materjo dobro živela vse do konca svojega življenja, pa še starejšima bratoma je lahko kdaj primaknil kak zlatnik, če sta bila ravno v stiski.

RAZBOJNIKOVA USODA

Živela sta mož in žena, ki sta že vse življenje skupaj kradla. Mož, ki mu je bilo ime Šandor, je najraje rabutal po poljih in vdiral v kašče, žena, ki ji je bilo ime Kana, pa mu je držala vrečo. Bila sta tako zvita in premetena, da ju orožniki niso še nikoli zasačili pri tatin-skem opravi. Če pa ju je kdo le videl, sta mu ponoči potrkala na okno in ga tako prestrašila, da si ni upal potem niti pisniti.

Vsako poletje se je v vasi ustavil koritar. Bil je to potujoč Cigan, ki je iz mehkega topolinega lesa izdeloval korita. Bil je v tem poslu velik mojster, zato so ljudje radi naročali njegove izdelke. Delal je od jutra do večera in zaslužil toliko denarja, da si je lahko njegova lepa žena vsak dan v tednu nadela druge uhane.

Kana ji je zaradi lepote in dragega nakita hudo zavidala. Vihala je nos in vpričo moža ves čas pomalem nergala. »Le kdo mi je kriv, da sem vzela za moža razbojnika, ki ne ve drugega, kot krasti krompir in zelje?« je vzdihovala. »Bi mar vzela za moža Cigana, pa bi se lahko nosila kot prava mestna dama.«

Šandor je bil zaradi njene nejevolje hudo žalosten in zaskrbljen. Lahko bi se sicer ponoči odtihotapil v Ciganov šotor in njegovi ženi ukradel nakit. Toda Kana ga seveda ne bi mogla nositi, ker bi ga ljudje takoj prepoznali. Potem se je le domislil, da bi lahko njen nakit v mestu zamenjal za drugega in pri priči je začel kovati svoj tatinski načrt.

Odpravil se je k Ciganu in ga poprosil, ali mu lahko izdelata korito. Mojster je bil seveda takoj za to in je že tudi zasekal s svojo sekirico v les. Šandor je sedel ob njem na hlod in je ves čas preko nosu škilil naokoli. Moral si je namreč šotor dodobra ogledati, saj se je nameraval ponoči pritihotapiti po nakit.

Ciganu se je zdelo njegovo vedenje čudno in je naposled dejal: »Le kaj se že ves čas presedaš, kot bi sedel na mravljah? Ali morda nimaš dovolj denarja, da bi mi plačal, ali pa se ti zdi, da korito ne bo dovolj dobro?«

»Le kako si lahko sploh pomislil kaj takega?« je v zadregi odvrnil razbojnik. »Samo tvoje spretno roke občudujem in obžalujem, da ni bog tudi mene obdaril s tako večino. Prav lepo bi živel ob takem delu in nikoli me ne bi skrbelo, kaj bom dal v lonec.«

»Tvoje roke zagotovo niso nič slabše kot moje,« ga je tolažil koritar. »A jaz sem pač imel to veliko srečo, da sem po očetu podedoval to čudežno orodje,« mu je pokazal sekirico, s katero je večje dolbel. »Že ded mojega

deda je delal z njo, zato je svojega posla že tako vajena, da gre kar sama v les in mi ni še nikdar pustila niti enega žulja.«

Šandor je obmolknil, plačal korito in se odpravil domov. Vso pot je tuhtal o čudežni sekirici, ki da gre kar sama v les in vse bolj se mu je zdelo, da bi bilo to pravo orodje zanj. Le še posedal bi na domačem pragu in izdeloval korita, žena pa bi preštevala denar. Naposled se je odločil, da Ciganovi ženi ne bo ukradel nakita, temveč bo vzел raje sekirico.

Ponoči je potem to tudi storil.

Ko je Cigan zjutraj ugotovil, da mu je nekdo ukradel sekirico, ki je že stoletja potovala iz roda v rod, je povsem pobesnel. Zajahal je svojega črnega konja in zdivjal z njim po vasi, da so vse kokoši zakokodakale, otroci pa so se skrili materam pod krila. Privihral je tako ves nasršen k županu in mu dejal: »Če mi do opoldneva nihče ne vrne moje sekire, bom naročil ženi, naj pljune v vražje ogle in prikliče nad vas nevihto. Tako bo grmelo, da se bo tresla zemlja, na mesto, kjer je skrita moja sekira, pa bo treščila taka strela, da bo vse živo zgorelo.«

Župan je vedel, da se z jeznim Ciganom ni dobro prerekati in mu je obljubil pomoč. Poslal je glasnika, da je po vasi razbobnal o hudi grožnji, pa tudi sam se je napotil od hiše do hiše in prosil ljudi, naj se ne igrajo z ognjem. Šandor, ki je bil skrnil sekiro v kleti, se sprva ni

zmenil za grožnje, saj je bil prepričan, da Ciganova žena nima vražje moči. Ko pa se je začelo nad obzorjem na lepem oblačiti, ga je le začelo vse bolj stiskati pri srcu. Hodil je okoli hiše, se zaskrbljeno oziral v nebo in tuhtal, kaj naj napravi.

»Če bo na mesto, kjer je skrita sekira, res udarila strela, nama bo pogorela hiša,« je dejal ženi, »nove pa pač ne bova nikoli dobila, saj hiše vendar ne moreva kar nekemu ukrasti.«

»To pač pomeni, da morava to reč skriti nekam, kjer strela ne bo mogla do nje,« je tuhtala žena. »Najbolje bo torej, da jo pri mostu spustiva v reko, saj vendar oba veva, da voda ne more zgoreti.«

Razbojnik je poljubil svojo pametno ženo na lica, skril sekiro pod suknjič in se odpravil k mostu. A koritar, ki je upal, da bo njegova grožnja izbezala tatu iz luknje, je seveda še kako pazil, kaj se dogaja v vasi. Ko je prišel Šandor k reki in je za mostom iskal tak tolmun, da bi lahko v njem potem sekiro spet našel, je Cigan s konjem preskočil grmovje in se zavihтел predenj. Ubogi razbojnik se je tako ustrašil, da je kar dvignil roke nad glavo, sekirica pa mu je zdrknila izpod suknjiča in padla na tla.

»Nesrečni človek, le kaj ti je bilo tega treba?« je dejal Cigan in pobral svojo sekiro. »Ukrasti si skušal to reč, ki je ne sme nihče, razen nas koritarjev, vzeti v roke,« je bil videti prav zaskrbljen. »Varuje jo namreč prekletstvo

naših pradavnih dedov in bojim se, da se tej usodi ne boš mogel izogniti.«

Razbojnik je padel na kolena in ga milo prosil, naj se ga usmili. Obljubljal mu je v zameno za življenje svojo hišo in tudi vse drugo premoženje. A koritar je še kar zmajeval in mu dopovedoval, da mu ne more pomagati.

»Odjahal bom do župana in mu sporočil, da sem našel svojo sekiro,« mu je dejal. »Naročil bom ženi, naj spet pokrije vražje oglje in se usmili vasi,« se je povzpel na konja. »Tudi ti lahko greš domov in verjameš, da se te moja roka ne bo dotaknila. Žal pa ti moram reči, da se s tem najverjetneje ne boš izognil svoji nesrečni usodi. Še to poletje te bo zanesljivo obiskala in takrat boš pač videl, kaj si si prislužil s svojo požrešnostjo.«

Šandor se je ves preplašen vrnil domov in povedal ženi, kar mu je sporočil Cigan. Sedla sta za mizo in dolgo tuhtala, kaj bi lahko te besede pomenile.

»Če te namerava obiskati nekdo, ki ti lahko napravi kaj hudega, potem pač moreva poskrbeti, da te ne bo našel,« je naposled dejala žena. »Skril se boš to poletje v gozdu, kjer sva se že velikokrat skrivala,« mu je pojasnila. »Jaz pa bom tu doma že skrbno pazila, da ne bo nihče izvedel zate.«

Kakor sta rekla, sta potem tudi storila. Šandor si je nadel svoj nahrbtnik in se še tisto noč odpravil v gozd.

Kana, ki je ostala doma, pa je po vasi potarnala, da sta se z možem hudo sporekla in da je nemarnež odšel neznano kam. Tako sta potem živela vso poletje in sta se srečavala le, ko je bilo zunaj tako temno, da nisi videl niti za ped pred nosom. Dnevi so minevali in ni se zgodilo nič takega, kar bi lahko kakorkoli povezala s Ciganovo napovedjo. Menila sta že, da so bile vse le prazne marnje in se veselila jeseni, ko bosta lahko spet skupaj kradla. Tedaj pa je Kana na poti do svoje hiše srečala tujo starko.

Ženica je potovala peš in je vso svojo popotnico nosila v majhnem cekarju. Bila je zelo žejna in jo je prosila, ali ji lahko iz domačega studenca postreže z vrčkom vode. Kana ji je ustregla, saj se ji je zdela starka nadvse čudna in je takoj pomislila, da ima najverjetneje kaj za bregom. Posedeli sta na pragu in tedaj je ženica rekla: »Videti je po dvorišču, da že dolgo živiš sama in nimaš moškega pri hiši, ki bi popravil plot in pokrpal streho.«

Kana se je zdrznila in dobro premislila, preden je odgovorila. Njen mož je bil pač razbojnik, ki tudi ko je živel doma, ni rad popravljaj plotu in prekrival strehe. Zato je zdaj lahko odvrnila, da jo je mož že pred časom zapustil in se izgubil nekje v širnem svetu.

»Če moški ni vreden svojega imena, potem je pač včasih bolje, če ženska ostane sama,« je vzdihnila tujka in je prosila še vrček vode.

Zdaj je bila Kana že skorajda povsem prepričana, da starka išče njenega moža in da se tako izpolnjuje Ciganova napoved. Povabila jo je v hišo in je bila ves čas nadvse prijazna z njo. Spraševala jo je o tem in onem, jo postregla s prigrizkom in kozarcem rdečega vina. Vmes pa je v testo, ki ga je ravno tisto jutro omesila, vtaknila merico mišjega strupa in potico potisnila v peč. Odločila se je bila namreč, da bo tujko zastrupila in tako seveda za zmeraj preprečila, da bi našla njenega moža in izpolnila prekletstvo.

»Res ne vem, s čim sem si zaslužila tako prijaznost?« je dejala starka, ko ji je ob slovesu odrezala velik kos še tople potice in ji ga potisnila v cekar. »Ničesar nimam, s čemer bi se ti lahko oddolžila, zagotovo pa tudi ne bom nikdar prišla znova mimo.«

»Jaz sem pomagala tebi, ti pa boš pomagala komu drugemu,« je zagostolela razbojnikova žena in jo pospremila dobršen kos poti.

Ko se je nato vrnila domov, ji je srce tako razbijalo od veselja, da bi najraje zavriskala. A vedela je, da se mora vsaj še za nekaj časa potuhniti in potrpeti. Iz preostalega testa je spekla veliko marmeladno potico in sklenila, da jo bo ob mraku odnesla možu. Posladkala se bosta in skupaj proslavila dan, ki je razbojniku spet prinesel svobodo.

»Le kaj te je danes pičilo, da si prišla tako zgodaj in kar poskakuješ od veselja?« je že od daleč vprašal Šandor.

»Tudi ti boš preskočil to grmovje, ko ti povem, kaj se mi je danes primerilo,« je odvrnila vsa nasmejana. »A zdaj se najprej najej, saj si gotovo lačen,« je razgrnila culo in položila nanjo marmelado potico.

»Ne boš verjela, a sit sem, kot nisem bil že dolgo,« je odvrnil razbojnik. »Pomagal sem pod večer tam ob potoku neki ženici preko brvi, pa mi je v zahvalo poklonila potico. Bila je tako okusna, da vse od takrat, ko sem šel od doma, še nisem jedel take.«

Razbojnikova žena je kriknila in omedlela.

Ko jo je večerna rosa, ki je počasi legala na gozdne trave in resje, spet predramila, je bil njen nesrečni mož že mrtev. Umrl je namreč od strupa, ki ga je v potico zamasila njena roka.

www.omnibus.se/beseda

ISBN 91-7301-161-4